

G. praes. Sept: 5/853 d'eliviti gonlor

DELIBAR

1853. június 12.

Előfizetési hirdetmény

A

DÉLIBÁB,
NEMZETI SZINHÁZI LAP

másod félévi folyamára.

Előfizetési feltételek.

Megjelenik e lap vasárnaponként két sűrűn nyomtatott íven, finom velinpapíron, szépművészeti, irodalmi és társaséleti tartalommal, havonként két divatképpel.

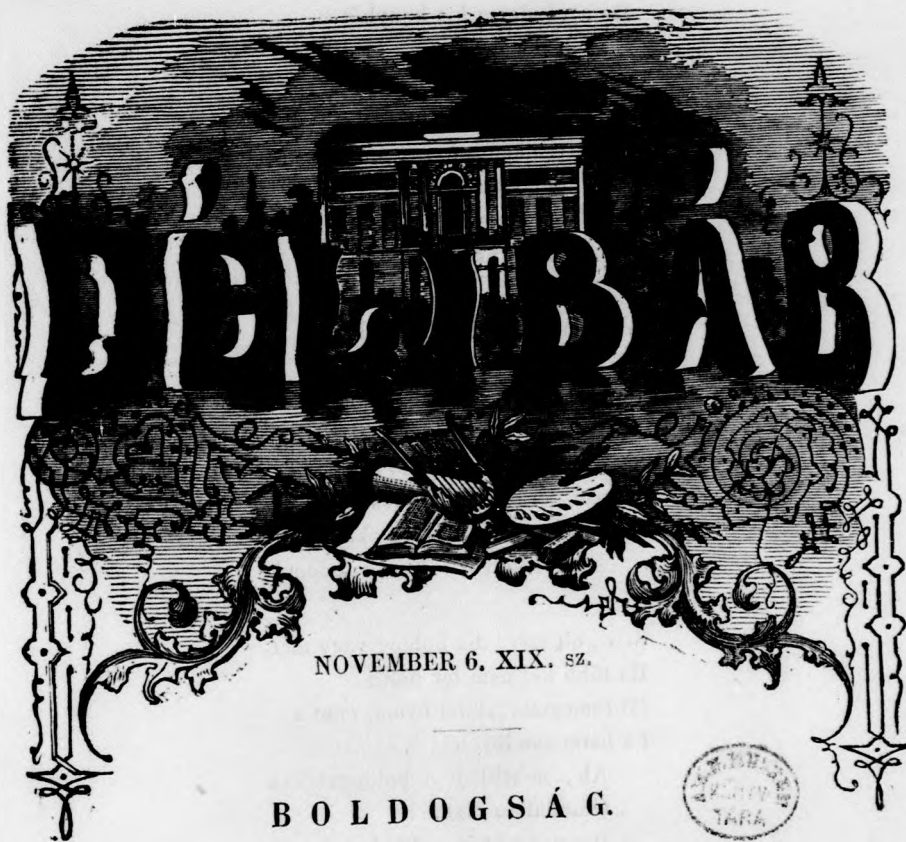
Ára Pesten házhoz hordással félévre 6 forint, negyedévre 3 ft. p.
vidékre postán küldve 7 ft. 36 kr. p. — 3 ft. 48 k. p.

Előfizethetni Pesten a szerkesztő és kiadó hivatalban (szép utca 1. szám) és Emich G. könyvkereskedésében; vidéken minden cs. k. postahivatalnál.

Azon cs. k. postahivatalok, melyek tíz példányt gyűjtöttek, attól tiszteletpéldányt nyerendnek.

Pest, Junius 12-kén. 1853.

A DÉLIBÁB nemzeti színházlappal szerkesztősége.

NOVEMBER 6. XIX. sz.

B O L D O G S Á G .

TOMPA MIHÁLYTÓL.

Hol vagy, hol vagy életünknek
Szép tündére boldogság! ?
Karjaidban kik pihennek ?
Ajkaid kik csókdossák ?
Fényes orczád néha néha
Szemünk előtt megjelen ;
Vagy csak a szív álma képzél
Kétes ködben, fellegen ?

Széles országut az élet,
És mi rajta vándorok ;
Elfáradunk, elepedünk,
Vérző lábunk tántorog.
Boldogságért esdekelvén,
Mig előre jár szemünk :
Csendes kunyhó vagy keresztfa
Közelébe érkezünk.

De a vándor a kis kunyhót
 Elmellőzi botorúl;
 Öntagadás, türelemnek
 Keresztjéhez sem borúl.

A csalképet úzve, annyi
 Fáradalmat elvisel;
 És meglepven a sötét éj:
 Az utfélen alszik el.

Voltam, ábránd! völgyeidben
 Hol szellő s lomb enyeleg;
 Jártam, oh vágy! szirttetődön,
 Melly szédítő meredek;

Hű csók mézét szíta ajkam,
 Koszorus volt homlokom...
 S ha valék-e boldog akkor?
 Ne kérdjétek...! nem tudom!

Szív, oh szív! ha boldog vagy már,
 Ha több kéj nem fér beléd:
 Mi remegtet...? mi nyom, mint a
 Fa harmatos levelét...?

Ah, mért kell a boldogságban
 Öntudatlan érzeni:
 Hogy a megnyert boldogságot
 El is lehet veszteni...!?

Mért van: hogy ha szived álma
 Megvalósul s a tied:
 A szép bálványt összetörni
 Maga a szív ugy siet...?

Csábit, vonz a fátyolos kép,
 Melly távolról int felénk;
 Hogy megrontsa a kicsinylés
 A mit küzdve megnyerénk.

Zaklat a vágy s üzi szívünk
 Ismeretlen tájakig;
 Nem boldog, ha kéjt nem izlel,
 Nem, ha azzal jóllakik;
 Bánatában örömet kér,
 Örömében bánatot;
 Csendességből zajba vágyik,
 S csendbe hogy ha zaklatott.

S míg az élet, mint az égbolt
 Hol borongós hol derült,
 És megkóstol a halandó
 Édeset és keserüt :

A végóra elközelget,
 És szemét hogy befogják:
 Életén átnézve kérdi:
 Mi volt hát a boldogság?!

A BALKÁNI HARCZ.

(TÖRTÉNETI REGÉNY.)

JÓKAI MÓRTÓL

Első rész.

Halil Patrona. 1730.

I. A zsibárus.

Égidők, száz meg száz év óta foly a harc a Síf-
 ták és a Szunniták között.

Persia, India, Teheran a Sífák földje, Törökország, Ara-
 bia, Egyptom és a berber ország a Szunna hiveié.

Sok vér, sok pénz és sok átok és sok árulás pazaroltatott már el, és még
 sem derült ki, hogy a Sífáknak van-e igazuk, vagy a Szunnitáknak? Az a
 kérdés, hogy a proféta halála után következett helytartók közül melyik volt
 az igazi szent: Ali, Abu-Bekr, Omár és Ozmán? A Sífák azt állítják,
 hogy csak Ali volt az, a Szunniták pedig azt hiszik, hogy mind a négyen
 azok voltak. És bizonyára nagy bohók a Sífák, hogy inkább engedik magu-
 kat ezrével leaprítatni, minthogy megengednék, hogy Isten neki! legyen hát
 ezzel a három névvel is több szent a naptárban.

A fő mufti már három Fetvát sújtott Mahmud sah ellen, s ugyan
 annyi hadsereg rohant a vitéz Szunnita fajokból az eretnek Sífák tartomá-

nyaira; a derék vitéz nagyvezér Damad-Ibrahim már elfoglalta tőlük Taurist, Erivánt, Kermanszahánt, Hamadánt, s Sztambulban alig beszélnek egyébről, mint az ő győzelmeiről, a miket már arról is meglehet tudni, hogy a győzelmi hireknél a jancsár őrsereg sokkal élénkebben érzeti harczi as erényét mind a békés lakosokkal, mind a még békésebb szultánnal, a ki egyébiránt nem sokat törődik sem velük, sem a Szunnával, sem Damad-Ibrahim győzelmeivel, nagyon meglevén elégedve szüntelen viruló tulipánjainval, és serailja hölgyeivel, kik még szebbek, és szebben viritnak a tulipánoknál.

Az esthajnal utolsó sugárait bocsátja Sztambul minaréjire. A héthalmok városa nagyszerű megható képül tűnik fel az alkonyfényben, alant a sugáros égtől lángoló Bosporus, mellyben a Serail s a Pera és Galata külvárosok ház sorai s tarkára festett pillangószínű tündérpaloták tükrözik magukat, mellyek hosszú, tekervényes keskeny utcákat képezve vonulnak fel egyik halomról a másikra, és mindegyik halom olly zöld, mintha csak a természet osztályt követelt volna a lakosoktól, nem ollyan mint a nyugoti városok, kikövezve, kiséperve, csupa kő és kémény minden; itt minden csupa zöld, a bástyák beültetve szöllővel, olajfával, a gazdagok házai előtt granátalmák, cziprusok, a szegényebbek, kiknek kert nem jutott, házaik tetejére vitték fel a virágokat, vagy legalább az ablakba ültettek egy szöllőt, melly azután befutotta az egész házat, s közbe csak kétszáz nyolczvan mecset ragyogó kúpjai emelkednek ki tündökölve az örökzöld közül, majd minden utca végén ott van a temető, benne mind buja füvel és sűrű cziprussal, csak a turbános sirkövek mutatják, hogy ott szomorú nyugalom helye van, s a mi a kép hatását növeli, az egészen uralgó Aja Sofia mecset roppant kupozata, melly valamennyi palotán keresztül tekint le a Bosporus aranytükrébe. Az aranytükör nemsokára ércztükörré válik, a nap eltűnik s a sötétkék égtől érczragyogványt kölcsönöz a nyugvó tengerből, a kiöskök, a besesztán elsötétülnek, a Rumili hiszár és Anatóli hiszár tömör alakjai rajzolódnak még a csillagos égen, s az idegen kereskedők khánjain s a közimareteken itt ott meggyújtott lámpákat kivéve, tökéletesen elsötétül az egész roppant város.

A muezzim a nap lement utáni n a m á t énekl a mecsetek karsu tornyaiból, mindenki siet haza jutni, mielőtt tökéletesen beáll az éj, a hajtsárok csengős öszvéreiket két oldalt rakott tömlőkkel kergetik a szűk utcákon, a vízfordók, terhészek riogatják a szembejövőket, széltiben elfoglalva az utcát a vállakra tett póznával, a kutyák egész csordástól jönnek elő a temetőkről s marakodnak a piacon hagyott hulladékok felett. Minden igazhivő iparkodik minél hamarább biztos zár és fődél alatt lenni, s nagy Istenkisértésnek tartaná a muezzim reggeli énekeig bármilly ürügy alatt elhagyni háza küszöbét. Kivált annak, ki ez időben az E t m e i d á n piacon keresztül merne menni, nagy

vakmerőséggel vagy nagy tudatlansággal kellene birnia, miután e piacra három kapu nyílik a j e n i t s e r y k kaszárnájából, a kik pedig ha jó kedvükben vannak, nem igen szokták válogatni a tréfákat, mikkel a kezeik közé akadt idegent mulattassák. E helytől tehát minden igazhivő müzümán megörzi az ő lábait, kötelessége levén ismerni a Koránnak azt a versét, miszerint „bolond az, a ki keresi azt a veszedelmet, melly nélkül ellehet.“

Már a takarodót is elverték a fatáblán fabotokkal, midőn az Etmeidanra vezető utcák egyikén két férfi találkozik.

Az egyik oláh gunyában öltözött idegen, hosszú sarukkal, széles tüszővel oldalán, mintegy negyven évesnek látszik, s a mennyiben arcvonásait és természetét a félhomályban kivehetni, erős, jól termett férfi, meglehetősen elhízott arczczal, mellyen e perczen nem csekély nyomai látszanak a félelemnek és azon kényelmetlen tétovázásnak, melly valakit egy idegen nagy városban meg szokott lepni, mellyet legelőször lát.

A másik tisztességes müzümán, mintegy harmincz év körül, sűrű szénfekete szakállal s szenvedélyes izgatag arcvonalokkal, miknek jellemét igen jól tükrözi vissza a két villogó fekete szem. Turbánja olly mélyen van lehúzva homlokára, hogy szemöldeit egészen lenyomja, a mi még daczosabbá teszi tekintetét.

Az idegen az Etmeidán felé látszik tartani, ez pedig arról jő. Amaz engedni őt maga mellett elmenni, magát a falhoz vonva, s csak akkor meri megszólítani, midőn látja, hogy nincs iránta semmi rossz szándokkal.

— Kérnélek, ha meg nem haragudnál emberséges müzümán, nem mondanád meg nekem, merre van az Etmeidán piac?

A megszólított egyszerre megállt, s kemény tekintetét a kérdezőre szegezve, haragos hangon felelt.

— Csak eredj előre, mingyárt ott fogsz lenni.

E szóra megrogytak a kérdező inai.

— Jaj nekem, érdemes müzümán, kérlek ne haragudjál, nem azért kérdeztem én az Etmeidánt, mintha oda akarnék menni, hanem hogy oda ne tévedjek. Idegen vagyok ezen városban, s féltemben épen oda közelitek, a hova nem akarok. Kérlek, ne hagyj itt magamban, minden ház be van már zárva a khánokba sem eresztenek sehoh, vezess el magadhoz, nem leszek terhedre elhállok az udvarodon, vagy a pitvarodon, csakhogy az utcán ne maradjak az éjszaka, mert félek nagyon.

A megszólított török egy gyékényből font tarisznyát vitt az egyik kezében, azt most felnyitotta s egy pillantást vetett bele, mintha magában tanakodnék rajta, hogy valyon az estebédre bevásált hal és hagyma elégséges lesz-e két ember számára, azután egyet bölintott fejével.

— Tehát jer és kövess.

Az idegen kezét akart neki csókolni, s nem győzte hálálkodással.

— Előbb fogadd el, azután köszönd meg, mert addig nem tudod, hogy mit köszönsz. Nálam igen szűk vendégségre találsz, mert én szegény ember vagyok.

— Óh én is igen szegény vagyok, nagyon szegény, sietett felelni a jövevény, a görög fajnak azon ravasz alázatosságával. Az én nevem Janaki, mézsáros vagyok Jassyban. A legényemet minden marháival együtt elfogták a kavaszok; azért jöttem Sztambulba, koldus vagyok, ha vissza nem adják.

— No, Allah segítsen. Siessünk, mert már sötét van.

Azzal maga elől menve, elkezdé vezetni a török vendégét azon kiismeretlen tekervényes zezugos síkátorokon keresztül, mellyek a Hebdomon palotához vezetnek, hol a görög császárok hajdani fényhelyén most a népség legszegényebb, legrondább osztálya lakik, az utcák olly keskenyek, hogy két átelleni háztetőnél a felfutó tők és szőlő indái összekapaszkodnak s természetes mennyezetet alkotnak, s többnyire csak gyalog emberek által járhatók.

Egyszer, midőn épen egy hosszú vékony síkátorba jutottak, szemközt jövő rikácsoló dal zaja üté meg füleiket; valami részeg ember lehetett, de akárki volt rettenetes tüdejének kellett lenni, mert úgy tudott ordítani, mint egy bölénybika, s mintha még nem volna megelégedve az ordításával, az utjába eső házak ajtait sorba döngette ökleivel.

— Jaj, érdemes müzülmán, az talán valami jókedvű jancsár lehet? rebegé megijedt hangon a jövevény.

— Bizonyosan az. Békességszerető ember nem ordíthat így.

— Nem jó volna, ha visszafordulnánk?

— Más uton kettőre találhatunk. Tanuld meg azt, hogy utadból soha vissza ne fordulj, mert másfelől szerencsétlenségbe lépsz.

E közben mindig közelebb értek az ordítóhoz, s nem sokára látható lón előttük annak alakja is.

A termet nem vált szégyenére a hangnak. Roppant hat láb magas herculesi férfi volt az, vállig felgyürt újjakkal, dolimánjának zavart állapotja s a félre csúszott turbán gyaníttaták, hogy aligha kelletténél többet nem vett be abból a nedvből, mellyet a proféta megtiltott.

— Gel! Gel! Ne miktár dír! Gel! (Jer, hányan vagytok?) danolt tele torokból a jancsár, az utca egyik oldalától a másikhoz tántorogva s kivont handzsárjával hadazva maga körül.

— Jaj nekem. Derék müzülmán; — szabódott szepegve az oláh mézsáros, nem lennél ollyan jó, hogy vennéd el a botomat, mert még meglátja nálam s azt hiszi, hogy verekedni akarok vele.

A török átvevé a mészáros botját, ki félni látszott attól.

— Hm, pedig ugyan jó botod van, a feje szegekkel kiverve s ólommal beöntve, kár, hogy nem tudsz vele bánni.

— Örülök, ha békességben lehetek.

— No hát csak gyere a hátam mögött egész bátorsággal és rá se nézz, mikor elmegyünk mellette.

Az oláh úgy akart tenni, de a janicsár már messziről szemet vetett reá, s a mint ez vezetője ködmenébe fogózva elakart mellette surranni, egyszerre utját állta s iszonyú markával megragadá gallérát és odarántá magához.

— Khair evetlesszin domusz! (ne siess disznó) gyere ide csak egy szóra, most vettem egy yataghánt, hozd ide a nyakadat, hadd próbálom meg rajta, éles-e?

Az ember rögtön félholt lett az ijedelemtől s egész készséggel kezdé a nyakravalóját leoldozni, csak azon hebegve, hogy hát az ő négy gyermekére azután ki fog majd gondot viselni.

A vezető daczosan veté magát közbe.

— Gel! (menj) részeg filkó, hogy merészled vendégemre tenni kezedet? nem tudod, hogy átkozott az, a ki az igaz hívő vendégét megsérti.

— Ninini! szólt kaczagva és csúfolódva a janicsár, elment az eszed jámbor balukdzsi (halász), hogy a proféta kertjének virágaival, Begtas fiaival kiköss? Elmenj utadra, míg egy darabban mehetsz, mert ha soká itt maradsz, majd megtanítalak, hogy kell elhallgatni?

— Ereszd el vendégemet békével, s azután menj utadra te is.

— Mi bajod emberséges müzülmán, bánt téged valaki? Mashallah! mi bajod te néked abból, ha én egy kutyának fejét levágom? foghatsz helyette tizet mást az utcán.

A török, látva hogy ittas emberrel nehéz szavakkal boldogulni, közelebb lépett hozzá s megfogta azt a kezét, a melyben a yataghán volt.

— Mit akarsz te? — kérde a janicsár, egészen elszörnyedve e vakmerőségen.

— Gel! Eredj utadra.

— Tudod-e, hogy kinek a kezét fogtad meg? Az én nevem Halil!

— Az enyim is Halil.

— Halil Peliván az enyim. (a birkozó.)

— Az enyim meg Halil Patrona.

A janicsár egészen fel volt böszülve az ellenzés miatt.

— Te féreg, te pokróczon ülő szatócs, te madzagkereskedő! ha el nem bocsátasz rögtön, elvagdalom kezedet, lábadat, órrodat és füledet, úgy akasztalak fel.

— Tehát jer és kövess.

Az idegen kezet akart neki csókolni, s nem győzte hálálkodással.

— Előbb fogadd el, azután köszönd meg, mert addig nem tudod, hogy mit köszönsz. Nálam igen szűk vendégségre találsz, mert én szegény ember vagyok.

— Óh én is igen szegény vagyok, nagyon szegény, sietett felelni a jövegény, a görög fajnak azon ravasz alázatosságával. Az én nevem Janaki, mészáros vagyok Jassyban. A legényemet minden marháival együtt elfogták a kavaszok; azért jöttem Sztambulba, koldus vagyok, ha vissza nem adják.

— No, Allah segitsen. Siessünk, mert már sötét van.

Azzal maga elől menve, elkezdé vezetni a török vendégét azon kiismeretlen tekervényes zezugos sikátorokon keresztül, mellyek a Hebdomon palotához vezetnek, hol a görög császárok hajdani fényhelyén most a népség legszegényebb, legrondább osztálya lakik, az utcák olly keskenyek, hogy két átelleni háztetőnél a felfutó tők és szőlő indái összekapaszkodnak s természetes mennyezetet alkotnak, s többnyire csak gyalog emberek által járhatók.

Egyszer, midőn épen egy hosszú vékony sikátorba jutottak, szemközt jövő rikácsoló dal zaja üt meg füleiket; valami részeg ember lehetett, de akárki volt rettenetes tüdejének kellett lenni, mert úgy tudott ordítani, mint egy bölénybika, s mintha még nem volna megelégedve az ordításával, az utjába eső házak ajtait sorba döngette ökleivel.

— Jaj, érdemes müzülmán, az talán valami jókedvű jancsár lehet? rebegé megijedt hangon a jövevény.

— Bizonyosan az. Békességszerető ember nem ordíthat így.

— Nem jó volna, ha visszafordulnánk?

— Más uton kettőre találhatunk. Tanuld meg azt, hogy utadból soha vissza ne fordulj, mert másfelől szerencsétlenségbe lépsz.

E közben mindig közelebb értek az ordítóhoz, s nem sokára látható lón elöttük annak alakja is.

A termet nem vált szégyenére a hangnak. Roppant hat láb magas herculesi férfi volt az, vállig felgyürt újjakkal, dolimánjának zavart állapotja s a félre csúszott turbán gyaníttaták, hogy aligha kelleténél többet nem vett be abból a nedvből, mellyet a proféta megtiltott.

— Gel! Gel! Ne míktár dír! Gel! (Jer, hányan vagytok?) danolt tele torokból a jancsár, az utca egyik oldalától a másikhoz tántorogva s kivont handzsárjával hadazva maga körül.

— Jaj nekem. Derék müzülmán; — szabódott szepegve az oláh mészáros, nem lennél olyan jó, hogy vennéd el a botomat, mert még meglátja nálam s azt hiszi, hogy verekedni akarok vele.

A török átvevé a mészáros botját, ki félni látszott attól.

— Hm, pedig ugyan jó botod van, a feje szegekkel kiverve s ólommal beöntve, kár, hogy nem tudsz vele bánni.

— Örülök, ha békeességben lehetek.

— No hát csak gyere a hátam mögött egész bátorsággal és rá se nézz, mikor elmegyünk mellette.

Az oláh úgy akart tenni, de a janicsár már messziről szemet vetett reá, s a mint ez vezetője ködményébe fogózva elakart mellette surranni, egyszerre utját állta s iszonyú markával megragadá gallérát és odarántá magához.

— Khair evetlesszin domusz! (ne siess disznó) gyere ide csak egy szóra, most vettem egy yataghánt, hozd ide a nyakadat, hadd próbálom meg rajta, éles-e?

Az ember rögtön félholt lett az ijedelemtől s egész készséggel kezdé a nyakravalóját leoldozni, csak azon hebegve, hogy hát az ő négy gyermekére azután ki fog majd gondot viselni.

A vezető daczosan veté magát közbe.

— Gel! (menj) részeg filkó, hogy merészled vendégemre tenni kezedet? nem tudod, hogy átkozott az, a ki az igaz hívő vendégét megsérti.

— Ninini! szólt kaczagva és csúfolódva a janicsár, elment az eszed jámbor balukdzsi (halász), hogy a proféta kertjének virágaival, Begtas fiaival kiköss? Elmenj utadra, míg egy darabban mehatsz, mert ha soká itt maradsz, majd megtanítalak, hogy kell elhallgatni?

— Ereszd el vendégemet békével, s azután menj utadra te is.

— Mi bajod emberséges müzülmán, bánt téged valaki? Mashallah! mi bajod te néked abból, ha én egy kutyának fejét levágom? foghatsz helyette tizet mást az utcán.

A török, látva hogy ittas emberrel nehéz szavakkal boldogulni, közelebb lépett hozzá s megfogta azt a kezét, a melyben a yataghán volt.

— Mit akarsz te? — kérde a janicsár, egészen elszörnyedve e vakmerőségen.

— Gel! Eredj utadra.

— Tudod-e, hogy kinek a kezét fogtad meg? Az én nevem Halil!

— Az enyim is Halil.

— Halil Peliván az enyim. (a birkozó.)

— Az enyim meg Halil Patrona.

A janicsár egészen fel volt böszülve az ellenzés miatt.

— Te féreg, te pokróczon ülő szatócs, te madzagkereskedő! ha el nem bocsátasz rögtön, elvagdalom kezedet, lábadat, órrodat és füledet, úgy akasztalak fel.

— Én pedig ha el nem bocsátod vendégemet, úgy ütlek föbe ezzel a bottal, hogy itt fekszel le.

— Engemet? Te? Bottal? Engemet, Halil Pehlivánt valaki bottal megmer ütni? Ide üss te kutya, te tisztátalan állat, te müzümánok söpredéke, ide üss, ha mondom.

S mutogatta daczos képpel felhányt fejét, hogy oda üssön, ha van bátorsága.

Halil Patronának pedig volt bátorsága, s a kezében levő ólmos bottal ollyat sujtott a janicsár fejére, hogy annak arczát elborította a vér.

Peliván elordítá magát az ütésre, s megrázva véres homlokát, mint a roszul talált medve rohant Patronára, s miután még egy pár ütést karjaira és vállára kiállott, mi közben még a hadzsárt is kiejté kezéből, megragadá ellenfelét rettentő karjaival, s feldobta a levegőbe, s azután magához szoritá, olyan öleléssel, mint a boa constrictor. De ekkor tünt ki, hogy Patrona sem az utolsó férfi küzdés dolgában, mindkét kezével megragadta az óriás torkát, s olly erővel szorítá azt össze, hogy az kis idő mulva tántorogni kezdett, végre hanyatt bukott, a mikor aztán Patrona mellére térdelt, s annyit kitépett szakállából, a mennyi elég volt neki is, annak is emlékül. Peliván bor és vereségtől elgyalázva ott aludt el az utcán. Patrona pedig holtra rémült vendégével sietett lakát elérni.

Néhány szük folyosószerü menedéken áthatolva, és azután még mindenféle kerteken és buvóhelyeken keresztül kasul járva, végre saját házához ért Halil Patrona.

Ha utcaajtóról beszélnénk, nagy járatlanságunkat árulnók el e helyen, miután ott, a hol Patrona lakott, még csak eszmében sem létezett semmiféle utca; hanem mintegy másfélezer faház úgy volt egymás hegyére hátára építve, hogy kiki a szomszédja folyosóján, udvarán és tornácán keresztül juthatott csak saját házába, s miután egész házsorok népei rendszeren a legtitkosabb, ravaszabb egyetértésben szoktak élni, minden ház úgy volt rendezve, hogy abból rögtön a szomszéd házába lehetett átlépni, néhol a háztetők is egyenlők, másutt a pinczék is egymásba nyilnak, hogy ha valakit hirtelen üldözőbe vesznek, egy percz alatt a háztetőkön, a szobákon, a pinczéken keresztül úgy el-tünhessen, hogy senki észre ne vegye.

Halil Patrona háza is fából volt, mint a többi; egyetlen szobából állt az egész, de abban elérték sokan, volt benne tüzhely is, s ha épen válogatós volt a vendég, igen szép fekvése eshetett a ház tetején, melly szinte be volt növe szöllőlugossal. A bútorzat benne nem volt valami épen nagyon pazar, egy gyékény a szoba közepén, egy szőnyeggel leterített pad a szögletben, néhány fatányér és fatál, egy korsóval valami fapoleczon s egypár igen egyszerű főző-

edény a tűzhelyen, ebből állott minden. A szoba tetejéről csüggött alá egy cserép méceses, azt Patrona ősi tüzkővel és taplóval meggyújtotta, egy gömbölyü teknőben vizet hozott vendége számára megmosdani, a hosszú korszóban pedig itálnak valót a kútról s azután elővév a gyékény szatyort, s kirakva annak tartalmát a gyékényre, odaülteté magával szembe a jámbor Janakit, hogy vendégeskedjék.

Nem volt ugyan egyebe, mint egy pár apró hala és néhány szép rózsapiros hagymája, de azokat úgy el tudta dicsérni, hogy azokat a halakat hol és hogyan fogják? Mi módon sütik? Mi féle porczogókat lehet találni bennök, a mik a legkedvesebbek? s hogy abban a hagymában mennyiféle íz van? több van benne, mint az ananászban, s aztán az a jó friss tiszta víz! az egész alkörán tele van a tiszta víz magasztalásával, és ezeket Patrona mind könyv nélkül tudta, s annyi érdekes mesét tudott mondani a pusztában eltévedt utazókról, kik epedve sovárogtak egy csep vizért, s Allah könyörült rajtuk és elvezette őket az oaz forrásaihoz; — hogy vendége nem képzelt egyebet, mint hogy a legpompásabb lakomában részesül, és jól esett neki étel és ital és megelégedve kelt föl a gyékényről.

Achmed szultán — szegény — aligha kelt föl illy elégedetten sorbetthel és czukros gyümölcsökkel rakott szofrája mellől, melly körül kétszáz odalisk tánczolt és énekelt!

— Már most eredj alunni. — Monda Patrona vendégének; tudom, hogy az álom a legnagyobb öröm, melylyel Allah megajándokozta az embereket, mert az ébrenlét más embereké, csak az álom a mienk; ha jót álmodtál, örülsz, hogy jó volt, ha rosszat álmodtál, örülsz, hogy csak álom volt. Szép langyos az éjszaka: a háztetön alhatol; ha a kötélhágcsót felhúzod magad után, nem félhetsz, hogy valaki háborítand.

Janaki megköszönt mindent s felmászott a tetőre. Ott már el volt számára készítve a szőnyeg és bőrvánkos, mellyen alügyék. Nyilván egyetlen szőnyeg és vánkos, melly a házban találtatott, s a vendég észreuvé, hogy ezek ugyanazok, miket odalenn a szobában látott, s lekiáltott Halilhoz:

— Emberséges tsorbadzsim! (házi gazdám) te felhoztad nekem szőnyegedet és vánkosodat. Hát te magad min alszol?

— Ne törődjél velem muszafir (vendég) előveszem más ik szőnyegemet és más ik vánkosomat, s alszom azon.

Janaki letekintett a padlás hasadékain a szobába s látta, hogy miután Halil erősen megmosdott s kétszer olly erősen imádkozott, vevé a gömbölyü teknőt, azt megfordítá, lefeküdt a gyékényre, a teknőt feje alá tevé s kezeit összedugva keblén, csendesen elaludt a profétában.

Másnap reggel midőn Janaki felébredt s leszállt Halilhoz, egy pénzt adott át neki, mellyet neveznek ott arany dinárnak.

— Ime fogjad e pénzt derék tsorbadzsi és ha megengeded, hogy még ma is hajlékodon maradjak, készíts mindkettőnk számára ebédet.

Halil sietett a pénzzel a piacra, bevásárolt mindenféle ennivalót és lekiismeretes dolognak tartotta volna csak egy réz aspert is megtartani az e végre adott pénzből, hanem készite vendége számára piláfot (török eledel, rizs, juhussal főve), hozott neki a sütőktől és cukorral bánó mesteremberektől mézes lepényt, dulcsászt, pisztáciákat, édes paprikákat dióval megtöltve és mézben kifőve, s más egyéb kellemetes dolgokat, miknek látására és izlettére Janaki ordítani kezdett, hogy ennél Achmed szultán sem eszik különbet, Halil csak arra kérte, hogy ne igen emlegesse a szultánt, és ne kiabáljon olyan nagyon.

Azon éjjel ismét felfekteté vendégét a tetőre, s minthogy a mult éjjel az nagyon sokat forgolódott fekhelyén, gyanitá, hogy nincs ilyen keményen fekvéshez szokva, s lopva alája dugta a szőnyegnek levetett kaftánját.

Másnap reggel ismét adott Janaki egy arany dinárt Halilnak.

— Hozz nekem íróeszközöket, mert levelet akarok írni valakinek, és ma azután Isten hírével elhagyom házadat és tovább megyek.

Halil elment, bevásált, visszatért. Beszámola az adott pénzzel: ennyi volt a kalem (írótoll), ennyi a mürekob (tinta), ennyi a mühür (pecsét) ára. A többit visszaadta Janakinak.

Ez felment a tetőre ismét, ott irt, a levelet lepecsételte, letette a szőnyegre, és azután vevé ismét botját és megkérte nagy háládatos köszönés mellett Patronát, hogy vezesse ki őt a perai útra, a honnan aztán majd eligazodik.

Halil megtevé szívesen a vendég kérelmét, s kikísérte őt egész a járható utczáig. A mint Janaki megpillantá a Bosporust, látva, hogy már onnan majd eligazodik, hirtelen felkiálta:

— Nézzed, nézzed. Most jut eszembe! A levelet, mellyet irtam, ott feledém nálad a tetőn, a szőnyegre téve, és mellette egy erszény pénzt, mellyet a levéllel együtt el kellett volna küldenem. De már nem érek rá visszatérni, kérek szaladj haza, s vegyed a levelet és pénzt, s vidd el annak, a kinek czimezve van. Azután áldjon meg az Isten.

Halil rögtön visszafordult nagy sietséggel.

— De aztán átadd ám annak, a kinek szól a pénz! monda a görög.

— Olyan bizonyos lehetsz felőle, mintha magad adtad volna neki.

— És igérd meg nekem, hogy kényszeríteni fogod azt, a kinek a levél czimezve van, hogy a pénzt elfogadja.

— Ki nem jövök addig a házából, a mig kezeirását nem adja, hogy átvette, a midőn ismét ezen jársz, megtalálándod nálam.

— Isten veled jámbor müzümán.

— Szalám alek.

Halil futott egyenesen haza; felhágott a tetőre, ott találta a szőnyegen mind a levelet, mind a pénzt, nagyon megörült rajta, hogy az alatt el nem lopták, s mindkettőt gyékény táskájába téve, a nélkül, hogy sokat nézegetné futott vele a bazárra, a hol egy ismerőse volt pénzváltó, a ki egész Sztambulban minden embert ismert, hogy majd attól megtudja, hol lakhatik azon ember, a kihez a levél irva van, mellyet az idegen bizott rá?

E végett odanyujtá a pénzváltónak a levelet, hogy adjon neki utasítást, a nélkül, hogy maga sokat nézegetne rajta.

A pénzváltó megnéze a levél czimét s csodálkozva monda:

— Halil Patrona! farsangjuk van-e most a gyaúroknak, hogy magadból bolondot csinálj? Hiszen tudsz te olvasni?

— Tudok ám, de nem hiszem, hogy ismerném azt az embert, a kinek ez a levél szól.

— Még tegnap ilyenkor legalább ismerhetted, mert az magad vagy.

Halil csodálkozva vevé át a levelet, mellyet eddig meg sem nézett, s valóban saját nevét olvasá rajta.

— Akkor az bolond, a ki nekem ezt a levelet adta, hiszen egy erszényt is kellene átadnom.

— Ime arra is a te neved van irva.

— De mikor nekem semmi közöm sem a levélhez, sem az erszényhez. Bizonyára örült volt az az ember, a ki ezeket rám bizta.

— Legjobb lesz ha feltöröd a levelet és elolvasod, ekkor megtudod hogy mi közöd van hozzá?

Valóban ez a legegyszerűbb mód megtudni az embernek, hogy mi köze egy levélhez, ha feltöri és elolvassa.

A levélben pedig ez volt irva:

„Jámbor Halil Patrona. Nem vagyok én szegény ember, mint neked mondám, sőt inkább Isten kegyelméből elég gazdag. Nem is azért járok én alá s fel a világban, mintha marháimat vették volna el, de elrabolták egyetlen egy leányomat, a ki kedvesebb volt nekem minden kincseimnél s most azután járok nyomrul nyomra, hogy őt feltaláljam s ha lehet kiválthassam. Te jót tettél velem. Birkóztál érettem a részeg óriással, megosztád tanyádat, saját ágyadba fektettél, magad háltál a földön, még kaftánodat is alám tetted; fogadd el kérlek háladatosságom fejébe ezt a kis erszényt, mellyben vagyon öt ezer piaszter, hogy majd ha egyszer ismét visszakerülök hozzád, jobb állapotban találhassalak; az isten segítsen meg mindenekben; háladatos szolgád, Janaki.“

— Mondám, hogy ő a bolond, nem én! — kiálta fel a levelet elolvasva Halil — csak nem fog nekem valaki három vereshagymáért ötezer piasztert adni.

Lármájára többen gyülekeztek oda, Patrona és a pénzváltó ismerősei, s sokáig tanakodtak egymás közt, hogy mellyik hát a bolond: Janaki-e, a ki ötezer piasztert ad három hagymáért, vagy Patrona, a ki nem akarja azt elvenni?

Csakugyan Patrona maradt a nagyobb bolond, mert most meg elindult felkeresni azt az embert, a ki neki e pénzt adta: hiszen keresheti azt már! Hamarább megtalálhatja valakit, a ki ugyanannyi pénzét ellopta.

A nagy csavargásban egyszer ugyan azon helyre talált jutni, a hol harmadnapja Halil Pelivánnal birkózott. Megismeré a helyet. Egy tócsa vér, a mi az óriás fejéből kifolyt, most is ott látszott az utcza közepén, s a mellette levő ház falára volt írva mind kettőjük neve; hihetőleg mikor felocsúdott a jancsár, saját vérébe mártott ujjával írta fel azt a falra emlékezetnek okáért, Halil Patrona nevét alól, Halil Pelivánét felül.

— Ez így nem jól van — mondá magában Halil — te voltál alul nem én, s kapván egy veres tégladarabot, felül írta vele a nevét.

Késő estig lótt futott, nem találta Janakit sehhol, s úgy tele zavarta a fejét mindenféle gondolattal, hogy mikor este felé az Etmeidánon halat vásárolt, egy cseppet sem csodálkozott volna rajta, ha azt hallja, hogy minden pontyot ezer piaszterért adnak.

Átlátta, hogy csakugyan megkell tartania a pénzt. És a miatt egész éjjel nem tudott aludni.

Másnap ismét kiballagva a bazárra, újra azon ház előtt ment el, a hova tegnap a nevét fölírta. Ime Peliván neve megint az övé tetejébe volt írva.

— Már ezen segíteni kell — monda Halil s odahíva egy terehhordót, annak a hátsó felé állt s legeslegfelül az eresz alá írta a maga nevét, a hova azután Peliváné nem férhetett; s már ebből is látszik, hogy Halil Patronában van valami titkos ösztön, hogy ő nem szeret alul állani, nem szeret magánál magasabb embereket ismerni, s a mint végig megy az épülőfélben levő Tsiragán palota előtt és találkozik a padisáhval, s a mint III. Achmed szultán, Damad Ibrahim a nagyvezér, és a Kiaja Bég, és a Kapudán basa, és a fő Imám Ispirizade kíséretében elvonul előtte s ő alázattal hajtja meg fejét a porba előttük, mintha valami azt sugná szívébe: „lesz idő, a midőn ti valamennyien így fogjátok fejeiteket a porba hajtani előttem, mint én most Halil Patrona, a zsbárus, előttetek országok világok urai!“

Szerencséje azonban Halil Patronának, hogy arczát fel nem emeli, a mig a napok urának kísérete előtte elvonul, mert meglehet, hogy Halil Peliván, ki a szultán előtt megy, kivont pallossal, ráismerhetne s nem igen sokat kér-

dezősködnék senki is utána, hogy ennek vagy amannak a zсібárusnak miért hasították ketté a fejét?

2. Gül-Bejáze. (Fehér rózsa.)

Halil Patrona zсібárus boltja ott állt a bazáron. Nem igen jövedelmes kereskedés volt; dohányt, csibukot és pipaszárokat árult. Áfiont (mákony) nem igen tartott, pedig ez akkor kezdett legkeresettebb cikk lenni Törökországban. Meg is látszott rajta. De Patrona felfogadá, hogy ő e lélekbódító szert nem fogja boltjában megszivelni soha, s a mit Patrona megfogadott, azt ő meg is szokta tartani. Sokszor összeült szomszédjaival e felett beszélgetni, s elmondta nekik, hogy az áfiont mind a sejtán (sátán) küldé az igazhivőkre, és az nem egyéb, mint a dzsínek (rosz szellemek) által elhullatott rutság, mit a müzülmánok nem átallanak szájukban forgatni, lenyelni, felszini! és ettől következik a romlás mind rájuk, mind maradékaikra, és az egész mozlemin népre! A szomszédok helyben hagyták beszédeit, de azért ők csak árulták az áfiont, mert abból volt a legnagyobb haszon, s azért ha valaki elvágta a torkát késsel, tehát soha se áruljanak többet kést a boltban? Látszék, hogy Patrona nem született kereskedőnek. Azonban a mi kevés haszna származott, az neki untig elég is volt, és soha sem jutott eszébe, hogy valamire szüksége volna, a mi nincs.

Nagyon meg volt tehát akadva, midőn most egyszerre ötezer piasztert kapott, hogy mit tudjon azzal csinálni? A mit ő ohajtott, azok mind igen távol eső dolgok voltak. Szeretett volna hajóhadakat vezényelni a tengeren, hadseregeket a táborban, városokat építeni, basákat tenni le és fel, uralkodni, parancsolni; hanem arra mind kevés ötezer piasztér; ez olyan sok volt és olyan kevés ránézve, hogy nem tudott vele mit kezdeni?

Boltja épen azon részére nyílt a bazárnak, hol egy rostélylyal külön választott helyen a legalacsonyabb faju kimustrált rabszolgákat szokták elárverezni. Naponkint látott Halil tiz húsz ilyen emberi áruczikket boltja előtt eladatni. Ez nem volt előtte valami különös dolog.

Nem azok az érzékeny jelenetek voltak ezek, miket a költők olyan szépen le tudnak írni, midőn a gazdag derbendi kalmár elhozza a szépség tündereit a kéjnek, a gyönyörnek játékszeréül, a szép cserkesz és georgiai szüzeket, kiknek arczuk elpirul a férfi tekintet elől, s szemük könybe lábbad, midőn hozzájuk szólnak; ide csak az unott, hánytvetett portékát, a kelleetlen jeszírreket (rabszolga) szokták küldeni, csak a kérges arczu szerecsen rabnők, az elvénült mérges dajkák, az emberi barmok szoktak jutni, kiknek mindegy, akár melly gazdánál szolgáljanak, kik egykedvüen hallják a kikiáltó szavát, a ki éveikről, tulajdonságaikról beszél s engedik a vásárosok által fogaikat megné-

zetni, karjaikat, lábaikat próbálgatni, s az egész dologgal legkevesebbet törődnek.

A legközelebbi Pazárgün napján (vasárnap), hogy Janaki Haliltól eltávozott, ismét künn ült a szatócs boltja előtt a bazárban, midőn a kikiáltó megjelent a vásárban, egy lefátyolozott rabnőt vezetve kézen fogva, s végig kiabált az utcán:

— Emberséges müzümánok! Ime egy odalisk a felséges szultán háreméből, ki a nagy úr parancsára nyilvánosan eladatik. Neve az odalisknak Gül-Bejáze, fehér rózsa, éveinek száma tizenhét, fogai mind megvannak, lehellete egészséges, bőre tiszta, haja sűrű, tud táncolni és énekelni, s mindenféle női munkákat. A ki többet ad érte, annak eladatik, s ára a dervisek között fog kiosztatni; kétezer piasztert már ígértek érte, jöjjetek ide és nézzétek meg, ki ad többet érte!?

— Allah őrizzen meg bennünket illy gondolattól, hogy mi e leányt megvásároljuk, mondának az okos kalmárok, az annyi volna, mint készpénzen venni meg a nagyur haragját, s bölcsen visszahuzódtak boltjaikba; nagyon jól tudták ők, mit tesz az egy elutasított odaliskot a szultán háreméből valakinek házába fogadni? Jobb volna annak, a ki illyesmit merészel, mind a négy ártó angyal nevét szobája falaira írni, vagy a talizmánra gázolni papucsával, mint felvenni egy virágot, melyet a szultán elhajított, hogy azt megszagolja.

A kikiáltó egyedül maradt a bazár közepén a rabnővel, a kereskedők még boltjaikat is bezárták. Köszönik alássan, még ajándékba sem kell az illyen szerencse.

Csak egy ember maradt boltja előtt, csak egynek volt bátorsága megtekinteni a kikiáltott rabnőt, és ez volt Halil Patrona.

Talán megszánta azt a rabnőt. Látszott, mint reszket szegény a sarkig érő fátyol alatt, mellyből bár nem látszott ki egyéb, mint szemei, de a szemekben meglátszott a köny.

— Jer, hozd be őt boltomba, szólt Halil a kikiáltóhoz, ne leplezd le az utca közepén.

— Nem lehet — szólt a kikiáltó — fejemre van parancsolva, hogy a bazar közepén, a hol a többi közönséges rabszolgákat szokták eladni, vegyem le arczáról a fátyolt, s kiáltam ki az árát mindenki láttára és hallattára.

— Nem tudod mit vétett ezen odalisk, a miért illyen csufosan eladatik?

— Halil Patrona — szólt a kikiáltó — sokkal jobb lesz mind az én nyelvemre, mind a te füleidre nézve, ha az illyen kérdésekre nem felelek. Én teszem, a mit nekem parancsoltak, leleplezem az odaliskot, elmondom mit tud? mire alkalmas? nem ócsárlom és nem magasztalom, senkit sem biztatok,

hogy vegye meg és senkit, hogy ne vegye meg. Allah mindnyájunkkal szabad történik velünk, a mi régóta elvégeztetett.

E szavakkal leemelé az odalisk fejéről a fátyolt.

— A profétára! ez szép delnő! Millyen szemek! Az ember azt hiszi, hogy beszélnek, s ha sokáig néz beléjük, többet tanul, mintha az Alkoránból olvasna, millyen ajkak! Szeretnék kívül maradni a paradicsomon, hogy ez ajkakat láthassam mindig. És minő halovány arc! Jól nevezték őt Gül-Bejázének. A fehér rózsához hasonlók arcai. Látod harmat is van rajta, mint a rózsán szokott lenni. A szemek harmatja. Millyenek lehetnek a szemek midőn mosolyognak? minő ez arc midőn elpirul, minő ez ajk midőn beszél, midőn sohajt, midőn édes vagytól remeg.

Halil Patrona egészen el volt ragadtatva.

— Ne vidd őt tovább — szólt a kikiáltónak, és ne mutasd meg senkinek, úgy sem meri őt megvenni senki. Én olyan árt adok érte, a minőt más sem adna, ötezer piasztert.

— Legyen úgy, — szólt a kikiáltó, lefátyolozva újra a delnőt — ám te lássad, hozd a pénzt és vigyed a leányt.

Halil bement az erszényért, átadta a kikiáltónak, egy pénz sem hiányzott, az kezébe tevő az odalisk kezét és ott hagyta azt nála.

Halil Patrona rögtön bezárta boltját, fogá az odaliskot kézen fogva s elvezeté őt magával szegényes, magányos lakáig.

A leány nem szólt az egész úton.

Haza érkeve, Halil leülteté a lyánt tüzhelye mellé, s nyájós szelid hangon monda neki.

— Ime ez itt az én házam, a mit látsz benne, az enyim és tiéd; igaz ugyan, hogy mind az kevés, de nem tartozol vele senkinek; ékszer füstölőt nálam nem találsz, de járhatsz szabadon és senki nem néz utánad. Ime itt két piasztér, ebből készíts ebédet mind kettőnknek.

A jámbor müzümán azzal visszatére a bazárra, s egyedül hagyá a hölgyet házánál, s csak estve tért vissza ismét.

Gül-Bejaze ez alatt vacsorát készite számára, a mi két piasztérből kitelt, Halil tányérát oda tevő a gyékönyre: maga leült a küszöbre.

— Nem ott, itt mellettem ülj, monda Halil, s megfogá az odalisk remegő kezét, s oda ülteté őt maga mellé a vánkosra, s rakott eléje a pilafból és kínálta megható szóval, hogy egyék. Az odalisk szót fogadott. Még egy szót sem szólt ekkorig, csak mikor elvégezte az evést, oda fordula Halilhoz és alig hallható hangon rebegé.

— Hatod napja, hogy nem ettem.

Halil csodálkozva kiálta fel.

— Hatod napja! Irtózatoss ki volt, a ki ennyire kinzott?

— Magam akartam úgy, meg akartam halni.

Halil fejét csóválta.

— Illyen ifju, és már meg akar halni. És most nem akarsz meghalni többé?

— Szemeiddel látod.

Halil nagyon megszereté a lyánt; soha sem volt neki senkije, a kit szerethetett volna, s a mint ott ült vele szemközt a lyán, nagy sötét szempillái árnyékot vetve fehér arczára, azon méla hallgatag ajkakkal, azt hivé tündért lát maga előtt, kinek varázsa által új emberré érzi magát alakulni.

(Folytatjuk.)

KEDVES HALOTTAMHOZ.

(NOV. 2. 1852.)

LOSONCZY LÁSZLÓTÓL.

Te a ki előttem
Legkedvesebb valál széles e világon,
Az ellágyulásnak szelid-bús kebelén
Rólad gondolkozom.
Fölragyogsz énnekem
Rózsa s liliumtól tündöklő arczoddal,
Enyhítve lelkemnek, bánatát mint az éjt
A derülő hajnal.

Ah az én kebelem
Kevés évek előtt kis mennyország vala,
Te voltál ez öröm s üdvösség lakának
Ragyogó csillaga.
Hajh de futócsillag,
Sebes futócsillag voltál te csak rajta;
Alig ragyoghatál hirtelen, letüntél,
Letüntél a — sirba!

Azóta körülem
Homály leng, a kinnak vége hossza nincsen,
Kihunyt minden sugár, melly vándor utamra
Derítő fényt hintsen!
Egyedül bolyongok
Tövíses pályámon s utánad epedek;

Nincs a mi lelkemet vidítsa, ez élet
 Ollyan, ollyan rideg!

Nem lelek én soha
 Érzem, mint tied volt, olly hú, meleg szívet,
 Tartna bár milly hosszán, — tartna bár örökké
 Ez a kinos élet.
 S nem hervad-e a lomb,
 Teljes erejében virul-e sokáig,
 Ha hideg szél fujja, ha meleg napsugár
 Körüle nem játszik?

Hervadok, hervadok,
 A sárgulni kezdő őszi lomb módjára;
 Érzem: lassan lassan elközelget a vég,
 S talán nemsokára!
 Óh de az enyészet
 Nem búsit engemet, nem rettegem én azt,
 Édes lesz a sirban a te karjaidon
 Várnom egy szebb tavaszt!

A CHÁN KEGYENCZE.

(BESZÉLY.)

GYŐRI VILMOSTÓL.

(Folytatás.)

II.

Mária.

És most bucsuzzunk el Krimtől.
 Még egy pillanat s elmaradnak tőlünk a hegyek.
 Jalta gyönyörű vidéke elmaradott, a Baidari völgyet kerítő hegyek is elmosód-
 nak már kéklően a messzeségbe.

Sik, mindenütt sik a vidék.
 Átkelünk a Salgir folyó habjain; a pusztá mindig nagyobb, mindig atláthatla-
 nabb lesz.

Itt ott egy egy tatár legelteti a sik mezőn barmait, majd más helyen hoszú sö-
 rényü lovon vágat a szabad tatár, versenyezve a szelekkel.

Maradjatok el gyönyörű vidékek . . . isten veletek!

Isten veled Kuma! zuhogj zuhogj ezüstös habjaiddal; isten veled Etelköz zöld
 viránya! . . . El el abba a más hazába, melynek nemzete a te partjaidon élé életének
 hajnalát.

El el arra nyugot felé!

Szendrey Mihály tökéletes példánya volt a magyar jószívűségnek. Az ő kapuja mindenkinek tárva volt, háza mindenkit örömet befogadott, volt legyen az gazdag vagy szegény. Mióta forrón szeretett neje egy jobb hazába költözött, szeretetének leghőbb tárgya, egyetlen gyermeke, Mária volt.

Szendrey Mária éltének tizenhatodik tavaszát érte el, Szépsége, jósága az egész vidéken szeretetté tévék őt. Ha az egyházban imádkozott, az ifjuság tekintete sokkal inkább rajta függött, mint a lelki atyán. Ebben isten szolgáját, Máriában isten angyalát vélték. Lovagjátékokon, vadászatokon az volt szerencsés, ki a szép Mária előtt valami dicséreteset tehetett.

A virágot kifejtí bimbajából a tavaszi napsugár; a lány szívé a szerelem.

Mária szeretett, ifju szívének egész hevével. Szerette Rédey Gyulát, mind lelki, mind anyagi tehetségekben gazdag ifját a vidéknek.

Ezen kis bevezetéshez szabadjon még mondanunk, hogy Rédey Máriát meg-
keríte s kezét atyjától meg is nyeré.

Ennyi elég legyen.

* * *

Magyarország délkeleti részén vagyunk, Világsvártól nem messze. Éjszak felé átláthatlan síkság terül, itt ott sötét tölgyerdőkkel, s az ezüst kigyóként futamló Marossal, délre és keletre pedig gyönyörű völgyek s messziről emelkedő hegyek emelkednek.

E völgyek egyikében kised falucska áll, gyönyörű urilakkal. Emeletes a kastély, góthszerűen építve, hegyesen végződő ablakokkal. Körülötte nagyszerűen kiterjedő kert, a legékesebb fákkal és virágokkal beültetve; közepén sima tó, partján lehajló lombú szomorúfüzeggel,

A nap leáldozott már, csak a hegyek ormai aranyosak még búcsusugaraitól. Mindig halványabb lesz az ég, végre pirja egészen eltűnik.

Csendesség terül az egész vidéken, csak az urilakban hangzik a zene.

Az ablakok mind világosak, az udvar élénk. Sűrű forog a cselédség: tüsszögő, tomboló paripákon érkeznek a vendégek, vagy robogó kocsik gördülnek a ház elé.

Fennt a termeken tündéri fény csillog. Élénken hangzik a zene.

Az a búskomoly, szivreható magyar zene!

E lak Szendrei Mihályé, az ünnepély Máriának kézfogója.

Fényesen világított magas teremben vannak egybegyűlve a vendégek.

Szól a zene olly szivrehatóan, olly búskomolyan lejtik azt a kedves magyar tánczot a vendégek.

Ki az a gyönyörű pár ott legelöl?

Karsu a lány s könnyü mint a lepke. Fürtje, fekete mint az éj, szeme kék, mint a legtisztább ég, ajka mint a rózsza, termete sugár mint libanoni czedrus. Karjai nyulánk ifju körül fonodvák.

Az ifju arca s minden pillantata nemes büszkeséget árul el, párosultan jóság-
és szeretettel.

Sötét fürtjei majd vállára érnek, fekete szemei a gyönyörű lányra függesztvék s a legboldogabb elégyéssel ragyognak.

Vőlegény és menyasszony e pár.

Hangzik, hangzik a zene, majd halkkal, majd gyorsabban.

A sebes tánczközben a vőlegény lehajói s forró csókot ejt menyasszonyának homlokára.

Talán ez volt az első, s ki mondja meg: nem-e az utolsó?
 A vőlegény azt véli, hogy senki sem látta meg, pedig az öregek oly szívesen mosolyognak feléjük s elégülve sohajtják: Bohó, boldog ifjúság!
 Hangzik hangzik az a búskomoly magyar zene.
 E közben az éj tökéletesen leszállott a földre.
 Éji rémekként sötétlenek a hegyek.
 Messze messze zuhog a Maros, ezüstösen megvilágítatva a mosolygó holdtól.
 A Maros hosszában két lovag üget gyors paripákon szótlánul, hallgatagon.
 Az éj sötétében ki lehet venni homályosan a lovagok öltözetét. Hófehér ménen ül az egyik, bő köpenybe burkolva, fején kalpag idomu főveg, oldalán fényes mivű kard látszik, ha szellő szétlebbenti köpenyét.
 A másik lovag hasonlóan bevan burkolva; sötét paripa tombol alatta.
 Halad halad a két lovag szótlánul, hallgatagon.
 — Veszedelmes ügybe kaptál, hatalmas úr — szólt a fekete lovas, és a hang, melylyel szavait intézte, amannak alárendeltére mutatott.
 — Tudom, hogy életemmel játszom — válaszolt a megszólított — hanem vagy vesztek egy életet, vagy egy új életet nyerek.
 — S miért épen ma, miért illy egyedül, mért nem hoztál magaddal fegyvereket? — kérdé a szolga.
 — Mert holnap már késő lehetne; egyedül jöttem, nehogy a fegyveres kíséret akadályul szolgáljon — felelt a fehér lovas.
 Újra csend következék.
 A Maros zuhog, a lovak tombolnak
 — S meddig fogunk még haladni, kegyelmes uram? — töré meg a szolga újra a csendet.
 — A kastély, mellyben ő lakik — volt a válasz — Világosvártól nem fekszik távolra. Ott él Allah leggyönyörűbb teremtménye; ott . . . ott . . . s a lovag Világosvár felé mutatott.
 — S hol láttad őt először, kegyelmes uram?
 — Este volt — szólott a kérdezett, olvadékony hangon, melly az emlékezős kedves érzelmét hiven kifejezé — este volt, a nap bucsuzni készült, én sietve vágtattam egy irányban, zöld virágos mezőn keresztül. A mező végénél kisdud kápolna állott; épen midőn mellette elváltattam, lépett be ajtaján a leggyönyörűbb alak, mellyet Allah teremthetett. Lehetlen volt vissza nem emlékezni Kar-el-Amel szavaira: M á s h a z á b a n , i d e g e n f ö l d ö n é l e g y n ő . I f j u , m i n t h a j n a l o n t a a k e l ő n a p s u g á r , s z é p m i n t H a f i z k e d v e s e ; c s a k e z b o l d o g i t h a t j a M i r z a c h á n t . — E z ó t a e l j á r t a m m i n d e n e s t e , é s m i n d e n e s t e l á t t a m ő t .
 — De hatalmas chán, fogod őt ma is látni?
 Mirza chán — mert ő volt — e kérdésre busan horgasztá le szép fejét mellére.
 — El fog jönni, enyimnek kell lennie — kiáltott fel egyszerre a chán, s meg-rántván paripájának kantárát, Világos felé intézte annak irányát.
 Halad, halad a két lovag.
 Elmarad a Maros szőke medre, közelebb, közelebb jut a két lovaghoz Világosvár.
 Kisdud kápolna állott Szendrey Mihály kastélyától nem messze. A két lovag a kápolnához érvén, a chán leszállott ménéről, s a kápolna nyílása melletti bokor mögé vonula.

— Tartsd készen a lovakat — szólott Mirza.

— Igen, kegyelmes chán — lón a válasz.

Néma az éjszaka; a hold mosolyog le csupán, csak a csillagok fénylenek...

* * *

Az uri lakban elhallgatott a zene.

Külön termekbe vonultak a nők, s külön termekbe a férfiak.

A nők terme fényesen világított, gothizlésben butorozott szoba.

Veresbársony karszékek faragott oldalokkal fogadják el a vendégnőket. Legválogatottabb növények vannak helyezve a szoba ékesítéséül.

Gyönyörű mivű asztal körül foglaltak helyet a nők; ékes öltözeteikben, gazdagon, pompásan.

Vidor beszélgetés közt foly a társalgás.

Az asztal végénél nagy karszékben hollófürtű, égszemű lányka ül. Minden pillantása eléguülttség, minden mosolya mennyország.

E leány: Szendrey Mária.

Balján Keveyné foglal helyet, egyike a vidék legszebb nőinek; jobbján Lenkey Róza, tizenhat éves szőke kis leány; csak szárny kellene hőszin vállaira, s felrepülhetne az angyalok közé, társaihoz.

— Bocsánatot, kedves vendégeim — szólott Mari, kéroleg emelve szemciet a hölgyekre, s felkelvén üléséből — bünös vagyok, fogadásomat nem teljesítém, pedig már elmúlt ideje.

— Mi az, mi az? — kérdék mindnyájan.

— Fogadásom tartja — viszonzá a gyönyörű lány — hogy estenden anyám sirján imádkozzam a kisedet kápolnában. Ma egészen megfeleldekezém, megengeditek ugy-e, kedves vendégeim, hogy csak pár pillanatig távozzam?

— De illy későn, édes Marim — szólott köbe Keveyné — vagy legalább hadd kísérvünk el.

— Ne fáradjatok, pillanat mulva visszatérendek — viszonzza Mari.

— Én pillanatig sem hagylok el — szólott a szőke fürtű angyal, s egymás karján kirepültek a tereméből.

— Bohó leányka — susogták egymás közt mosolyogva a vendégek.

Ha tudták volna minő sors vár rá?!...

Vigan fecsegve haladott át a kerten a két leány.

— Szerencsés Mari — szólott Róza — a legszebb vőlegényhez a legszebb menyasszony illik, annyi már egyszer igaz.

— Csintalan, rossz leány — válaszolt a menyasszony, fenyegetve bársony ujjacs-kájával -- ismét csak hizelegsz, megbüntetek hizelgéseidért!

— Ha mindenki csak ezredrészt bírhatná jövendő boldogságodnak, mindenki túlboldog lenne — kötekedék a szőke angyal.

Illyszerű beszélgetések közt értek a kápolnácskához. Mari megnyitá annak ajtaját s mindketten beléptek.

Kisszerű volt a kápolna belsejére nézve is. Kupjáról egy csillár függött alá, mellynek halvány fénye szétveté a bádgyadt világsugarakat. Nehány pad s a kisedet oltár tevék belsejét.

— Itt e kápolna alatt fekszik jó anyám — szólott Mari, s tiszta könyecsepp ra-

gyogott szép szemében — mióta eltemették, naponta eljöttem sirja fölé imádkozni. Megfogadám, hogy ezt menyegzőm napjáig teljesítenem, s eskümet be is akarom váltani.

A két leány az oltár elé térdelt.

Buzgón imádkozott mindkettő; s meghallgatta-e az ég angyalainak imádságát? Nemcsak a kápolnában hanem azon kívül is imádkozott egy egyén, ez volt:

Mirza chán.

Leborult a földre, mellére helyezett kezekkel, s hálát adott Allahnak, hogy közel vezeté őt üdvösségéhez.

A három közül melyik imádkozott legforróbban, és kinek imája nyert meghallgatást?

Áhítat után felkelt a két leány s kiindultak a kápolnából.

Ha olly vidor beszédben nincsenek, meghallhatják a chán szívének minden dobbanását.

De ki gondolt volna arra?

Róza előre futott, míg Mari a belső ajtót maga után zárá. Épen a szöke csintalan leánya után akart iramodni a szép menyasszony, de midőn az ajtóból kilépett, egy hatalmas kar ragadá meg karcsu derekát, s mint a zerge egy ugrással a lovaknál termett.

— Lóra! — kiáltá a chán, s pillanat mulva két gyorsan ügető mén dobogása zavará az éj nyugalját.

Elfojtott sikoltás volt egyedül, mit Mari hallatott.

Dobogva száll a két mén völgyeken és mezőkön.

* * *

Az uri lakban a zene újra megszólal.

Szendrey Mihály legkedvesebb énekét huzzák.

Olly búskomolyan, olly szivrehatóan szól az a dal, hogy az ember nem tudja busuljon-e vagy örüljön-e rajta.

— Tánczra, legények ez az én dalom — szól az öreg házi gazda, miután darabig hallgatva gyönyörködött a zenén — hol van a leányom, ezen a nótán én tánzolok vele.

— Hol van a szép menyasszony? — hangzott mindenfelől, s már a vig apa a tánczterre is állott. Ósz szakála mellét verdesé, s fehér hajszálait elsimitá magas homlokáról.

E pillanatban szétszapódott a szárnyasajtó, Lenkey Róza rohant be rajta halásápadtan.

— A menyasszonyt elrabolták — kiáltott minden erejéből, s lihegve rogyott a földre.

A réműlet leirhatlan.

A zene egyszerre elnémult, minden arczon megfagyott a mosoly. Senki sem tudta mit szóljon.

— Hol van a lányom? zúgott egyszerre magánkívül az ósz apa, s égő homlokához kapott.

— A kápolna ajtajából elragadták — szól nagy erőködéssel a szöke fürtű kis leány s ereje fogyni kezdett.

— Fegyverre, lóra minden — zúgott minden irányból, — fegyverre, lóra — s a férfiak kardjaikat ragadák és az ajtó felé rohantak.

— Vagyonom felét nyeri meg az, ki visszahozza leányomat — így szólott az apa.

— Mindenemet annak, ki megmenti menyasszonyomat — így szólott a vőlegény.

Pillanat mulva minden férfit lovon volt.

Csendes az éj, csak a hold mosolyog.

Két rohanó paripa dobogása hangzik arra a Maros felé.

— Utána, utána — üvölt egyszerre száz hang, s a föld rengeni kezd a gyors mének lábai alatt.

— Utána, utána — viszhangozzák a hegyek.

A két lovag a Maroshoz ér, méneikről csorg a veríték, s mégis bele rohannak a folyóba.

— Utána, utána zúg hátul a sikon.

Az egyik lovas azonban merülni kezd a habok között, a megizzadt ló mindig erőtlenebb lesz, mindig mélyebben merül a habok közé, végre egészen elmerül a víz alá lovagostul.

A habok összecsapnak fölötte tajtékosan.

A másik lovag a túlparton van már, az megmenekült.

A hold halvány sugára tükrözik vissza a Marosban.

Kinek lett valljon temetője a folyó, a chánnak vagy a szolgának?

Gyors paripák szállnak a mezőn.

— Utána, utána — üvölt száz torok, hogy a hegyek viszhangzanak.

III.

Egy három hölgy élete.

És most ismét vissza arra kelet felé.

Szálljunk át a pusztaságokon, oda hol a chánok székhelye van, oda Baktiseraí falai közé.

Két eserkoszorúta hegy között gyönyörű festői völgyben foly egy patakcsa.

Partjai gazdag növényzettel fedvék, s a mezőn — mellyet ő öntöz meg habjaival — olly buján nő a fű, hogy azt zöld, ringatag kalásznak gondolná a szemlélő.

E patak neve: Tsuruksza.

Partjai mellett a szép völgyben, s fel a hegyeken is nagy kiterjedésű város terül.

Számtalan kanyargó utcák vágják végig az épületeket, majdan ismét a hegyeken fekvő házakhoz változatos, kanyargó lépcsőzetek vezetnek. A szélesebb utakon és téreken szépen faragott kövekből készült ugróutak állanak, árnyas fáktól környezve, mellyek köré déli nap hevében a kényelmet szerető tatárok csoportosan vonulnak.

A házak változékony fölületei közül már messziről kilátszanak a karcsu minarettek, tetejükben ragyogó félholddal. Itt ott mesterségesen épített vízvezetők vonulnak, mellyeken keresztül a hegyekből viz vezetetik az ugróutakba.

E város a chánok székhelye, Krimnek fővárosa: Baktiseraí.

Szokások, viselet egészen keleties.

A nők vagy épen nem, vagy csak nagyon ritkán láthatók, akkor is leleplezve, s csak a szűkebb utcákban.

A nők foglalkozása rendszeren a házi kör, egyedül annak és abban élnek.

Ellenben a férfiak sajtószertü eredeti öltözkükben reggel óta estig láthatók. A gazdagabbak a kávéházakba, a szegényebbek az ugynevezett: Busnékba járnak, hol saját izlésük szerint élük át a napot.

Legszélesebb utcája a chánok székhelyének az ugynevezett: Bazár.

A Bazár két részről boltok által körülvevett széles ut, melly egyenes irányban vonul a cháni palota felé. Örökké mozgó néptömeggel van borítva. A két oldalt álló különféle árucikkos boltokban az eladó egyszersmind dolgozik is, s rettentő füstöt ereget hosszuszáru pipájából, melly általán véve nem csekély öröme baktiseraí lakosainak. A bazár végénél ezüstös habjaival csörög le a Tsuruksza, s ennek partján áll a cháni palota.

A cháni palota nagyszerü pompás épület.

Félkör alakban futja körül a Tsuruksza. A tág udvarra belépő maga előtt látja jobbra a palotát, balra az udvari mecsetet, és átellenben az egymás fölé emelt pompás kerteket.

A palotábai bemenést gazdagon megaranyozott ajtó zárja, felékitve szép mivű faragványnyal. Ezen keresztül jutván, tág csarnok terül a szem előtt, fehér márványnyal kirakva, s kupfedelén gazdag arany czifrázatokkal ellátva. Ez előcsarnokban két oldalt márványból faragott ugrókutak láthatók, körülrakva a keleti növények legritkábbjaival. Magasan szökell fel a tiszta víz belőlük, s gyöngyözve hull ismét vissza a tág medenczébe, mellyben fürge aranyhalacsák uszkálnak. — Ez előcsarnok nyílásával átellenesen tág szárnyas ajtó látszik, mellyen át a d i v á n b a lehet jutni. Tág, fehér és fekete márványnyal ponpásan kirakott terem az, két soros ablakokkal, melyeknek alsóbb sora különféle színű üvegből áll. A tetőzet pompás kőfaragványokkal diszeskedik, mellyeken az arany bőven ragyog. A terem közepén hasonlólag ugrókút áll, melly több irányban különböző magasságra löki fel a gyöngyöző tiszta vizet.

(Folytatjuk.)

AZ IDEI TERMÉNYKIÁLLÍTÁS.

Az országos terménykiállítás még néhány napig nyitva áll a közönség megtekintésére.

Ez a második, melly a nemzeti muzeum teremében tartatik, s lételét e hazai intézet lelkes igazgatójának köszöni, s meg kell vallani, hogy fontosságra nézve hazánkban, melly még mind ez ideig inkább földmívelési, mint gyár és kézműiparral foglalkozik, tehát legnagyobb részben nyersterményeket állit elő — az illy kiállítás az iparműkiállításokkal, mellyek néhány év előtt olly szép sikerrel tartattak, s mellyek a jövő évtől kezdve ismét tartatni fognak — egy s ugyan azon fokon áll.

Az eszme Kubinyi Ágoston uré, a rendezés pedig mint mult alkalommal ugy most is a természetosztályi őr Kovács Gyula úr tárgyavatottságáról tesz bizonyosságot.

Ha visszagondolunk fényes és gazdag iparműkiállításunkra, midőn megfordulunk terményeink között a muzeum teremében, önkénytelenül azon kérdés tolokodik fel, hogy mi okozza e buza-, bor- és dohány-termesztő, gyáriparral pedig sokkal kevésbé foglalkozó országban azon ropant aránytalanságot, melly iparműkiállításának

gazdagsága s terménykiállításának még eddig közepszerűsége között nagyon szemebetűnik ?

A különbség okát nem nehéz megfejteni ; de fejtegetése nem e helyre való, nem esik lapunk tárgykörébe. Mi csak néhány ismertető szót akarunk mondani az idei terménykiállításról, egy részről azért, hogy olvasóinkat annak még e hét folytán leendő megtekintésére figyelmeztessük, más részről, hogy érintvén a rendezőség buzgalma által el nem háriható hiányokat és be nem tölthetett hézagokat, vidéki közönségünket nagyobb részvételre ösztönözzük.

Nem lehet panaszkodnunk a látogatók részvétlensége miatt, mert a helybeli s vidékről fővárosba jövő közönség egyiránt méltányolja s megtekinteni el nem mulasztja e kiállítást, sőt a gabona osztály asztalai körül folyvást láthatni nemcsak helybeli, de külföldi kereskedőket is, kik a természető lakhelye után tudakozódnak. De annál több panaszunk lehetne a természető közönség ellenében.

Hazánk legtöbb vidéke képviseletlen, s így kétszeres elismeréssel tartozunk azoknak, kik folyton növekedő részvételt tanusítanak a kiállítás ügye iránt, s felfogva annak sokoldalú fontosságát, mellyek között elég legyen emlitenünk csak azt, hogy a kiállított tárgyak egy részben a nemzeti muzeum természetosztályának kiegészítésére fordítatnak — felfogva tehát e fontosságot azon gonddal ápolják ez intézkedést, melly azt bizoyosan megérdemli.

Már most haladjunk át a termeken és vessünk jobbra balra egy futó pillanatot.

Fényoldala az idei kiállításnak terményeket illetőleg az alma és körté. Nevezetesebb küldemények: Majtényből Urbanek 141 faj almát és 60 faj körtét, báró Palocsai Aloizia pedig 118 faj almát és 15 faj körtét küldött. A legnemesebb fajok képviselvék. Ezentul kiemelendő Gasparik kanonok küldeménye Vácziól, Ghiczy Ignáczié Kis-Igmándriól, Tamásyi Debreczenből, Glockeré (hg Batthyanyi Fülöp kertésze) Enyingriól.

A keményhajú gyümölcsök között kitünők Kubinyi Ágoston a lelkes igazgató mandolái, báró Prónay Gáborné szelid gesztenyéje, Koller Ferencz mandolája Tétényből, és a diók között Krocserzkyé Félegyházáriól, Jakab Istváné Budáriól. Mi előtt tovább mennénk, meg kell e helyen jegyeznem a muzeumi igazgató urnak azon követésre eléggé nem ajánlható példáját, miszerint nem csak egy vagy más fajanban, hanem a természető minden ágában összeszedte s beküldé kitünő terményei mutatványát. Évenkint csak 40—50 illy lelkes kiállító akadna, s akkor nem maradna az országnak egyetlen vidéke, s egyetlen terményfaja képviseletlen.

Még némelly gyümölcsfajokat említünk. Igen szépek Dr Havas naszpolyái Pestről, Krenedicsé Vácziól, Kovács örökösöké Budáriól, Kubinyi Ágoston őszi barackja, Blaner citromja, Bohus János ananászja, s kitünő Pestről Mihályfi gránátalmája. Ezen felül birsalmák báró Palocsay Alojziától, Urbanektől, Dr Málnaytól. Báró Palocsay Alojzia szinte őszi méltánylást érdemel, mint sokoldalú kiállító.

Gyönyörű aszalt gyümölcsöket küldöttek be, Bohus-Szögyényi Antonia s b. Prónay Gáborné.

A zöldségek és konyhai főzélékek szépen vannak képviselve. Kitünőbb küldemények Kubinyi Ágostoné, Darvas Zsuzsánnáé Nógrádból, Palocsay Alojziáé, Ocker pesti kertészé, b. Nyári Antalé, dr Polyáé, Sina Györgyé, hg Coburg Lipoté, s igen sokaké, kiket elsorolni a hely szüke nem engedi. Csupán Toperczert emeljük ki, kinek 163 faj burgonyája s Bohusné, kinek óriás burgonyái figyelmet érdemelnek.

A gabona osztály, ebből a gabonatermesztő hazából igen szegény, pedig a kereskedőknek ezen asztal körüli sürgéséből bizton lehet következtetni, hogy a termesztők haszonnal küldhetnék be mutatványaikat; a kereskedő ha valami szemébe tűnik, megtalálja a termesztő lakáig az utat. Nehány buza, néhány árpa, néhány zab s kukoricafaj; ennyi az egész. És egy előkelő mágnás, kinek nem tudjuk hány uradalma van, három, mond három cső kukorica által képviseltetik. Mibe kerülne birtokosainknak oda utasítani egyegy rendelettel főtisztjeiket, hogy minden uradalom kellő s tökéletes képviseltetéséről évenként a maga idején gondoskodjanak.

A liszt neműek közt említést érdemel: a magyaróvári főhercegi mûmalom, a pesti hengermalom különféle lisztje. Kubinyi Ágoston darája. Ott van ezek mellett néhány rábaközi perecz és macaroni Temesvárról Gallauner gyárából.

A gazdasági eszközökre nézve igen örvedetes tünemény, hogy a beküldött darabok többnyire elkeltek. Legyen ez ösztön a jövőre nézve. Különbön az iparnak, termesztéshez igen közel álló ezen ágát, mintegy eszközét kitünöbben képviselték: a magyaróvári főhercegi gépgyár, Herczeg Coburg rimaszécsi gépgyára: pesti gépészek közül Ferber és Farkas, amaz különösen nagyszerű vetőgépe által, végre Petényi Salamon javított méhházával.

A bortermesztők Magyarországbán igen sokan vannak, kik hatalmas czikkeket irnak lapokba a borcsarnokról, bortermesztésről, borkivitelről, de alig akadt egypár beküldő.

A gyári termények sorában kitünő Bezerédy István, továbbá Lackenbacher, Havas és Martinelli selyme. A magyaróvári uradalomból küldött selyemgyapju általános figyelmet gerjesztett. Dohányt s pedig igen szépet gr. Szapáry Gyula küldött. Hanem az kissé szégyenítő, hogy ez ország dohánytermesztési ipara egy picziny kis asztalkán volt képviselve.

Végül meg kell még említenünk, hogy az ásványosztály képviseltetése is megkezdett ez idén. Méltánylást érdemelnek Kubinyi Ágoston ur tárgyai, és a nagybányai rézküldemény. Ezek mellett egy gyönyörű üveg és pohár van az asztalon a losonci üvegputából, s ezen kiállított darab azért érdekes, mert hazai kobálttal van szinezve, s bármely külföldi készítménnyel kiállja az összehasonlítást.

A kezdet nehéz. Ez még csak a második terménykiállítás. Vajha a termesztő közönség részvéte az évek sorával tizszeres arányban emelkedjék. △

NEMZETI SZINHÁZ.

Elég panaszt olvasott a közönség a lapokban, mellyek színházunk, eme nagyfontosságú nemzeti intézetünk ügyének a látogatók részéről elhanyagolására vonatkoztak. Hányszor írták le az ujdondászok e szavakat: üres ház, gyér közönség — ki tudná megmondani? — Annál nagyobb örömünk van a legőszintébb elismeréssel tethetni bizonyosságot a közönség naponkint a legszebb fokozatban emelkedő részvéte s a közöny nyári kódének eloszláss felől. Igaz, hogy a téli évszak rendesen népesebbé teszi az előadásokat, de ki a színházi ügyek kezelése körül legujabban alkalmazott rendszabályokat figyelme méltatja, kénytelen leend megvallani, hogy a látogatások

élénkségét véletlennek vagy csupán a téliszak közeledése által előidézettnek tartani nem lehet.

Szemlénket megkezdve, célunkkal ellenkezniék messze menni vissza, s mindjárt csupán a közelebbi napok vagy inkább esték nevezetesbjének megemlítésére szorítkozunk.

A drámai közönség hosszú várakozás és annyi ohajtás után elérte, hogy Lendvai művészi játéka megadja azon érdeket szinpadunknak, melynek nélkülözéséhez a közönség hozzá szokni egyáltalán nem képes. Az igazgatóságnak sikerült a jeles művészt szerződtetni is. Schiller „Ármány és szerelem“ című drámájában lépett fel először. Walther bizonyosan legjobb szerepeinek egyike, s az est valódi ünnep volt. A közönség zajos tapsokban tanusította örömét, s ezt nem kevéssé emelte az élvezet, mellyet a többi szereplők nyújtottak.

A héten két új eredeti vigjáték hozatott szinre, s mindkettő tetszést aratott. Degre Alajostól „Az atya szöktet“ egy felv. A darab alapeszméje az, hogy egy spanyol hidalgo, ki leányát férjhezmenetelre nem tudja birni, cselhez folyamodik; barátja fiának, ki vőül van kinézve, a házhoz kell menni titkon s a leány szerelmét megnyervén, őt szökésre birni. Az apa megparancsolja a házbelieknek, hogy egy idegen úr érkezendik s ennek minden kívánatában segélyére legyenek. E közben egy menekült ugrik át a kerítésen s a kertben találkozik a ház kisasszonyával, felismeri benne imádottját s szökésre birja. Mindenki kezére dolgozik, s az apa leginkább; végre tehát el is szökteti. A darab comicum nagy részt a körül forog, hogy a valódi vő megérkezik, s hogy jövelele annál regényesebb legyen, az igazi menekült helyett magát elfogatni engedi, s midőn onnét kiszabadulva visszajő, az ostor pattog s az apa által szöktetett leány elvágat kedvesével.

Másik új egy felvonásos vigjáték, melly amazzal egy este adatott Kövér Lajostól: „Férjelv és nőcesel.“ Alapeszméjében két férjet állit szemközt ellenkező elvekkel s mindenik a maga elvét tartja helyesnek és csalhatlannak. Az egyik azt mondja, hogy eleinte mindjárt kényére kell hagyni a nőt, közönyösséget mutatni iránta s ebből az lesz, hogy a nő előtt cselekvési szabadsága megszokott dolog levén, nem is gondol a csalásra. A másik férj bezárja nejét, ha hazulról megy, s azt mondja hogy hűtlenség ellen legjobb ovszer a zár, lakat és ablakrostély. Az előbbinek neje bánatba esik hogy férje nem szereti őt, mert nem félti, az utóbbi kulcsot csináltat és elhagyja titkon szobáját s ajánlkozik barátnéjának, hogy férfiruhába öltöztvén, udvarol neki s férjét szerelemföltővé teszi, és sikerül cselek által nemcsak ezt, hanem azt is eszközölni, hogy a szigorú férj irásban köti le nejének a szabadabb életet s jobb bánásmódot, vagy vagyona felét.

Az operák eléggé látogatottak, és Lesniewska Luiza kisasszonynak, a közönség ezen kedveznének minden fellépte megtölti a házat. Közelebb Kunokban (magyarul) Sevillai borbélyban és Luciában (olaszul) hallatá gyönyörű hangját s nyujtott valódi élet művészete által.

A színháznak egy vendége is volt közelebb. Sczepanowsky Szaniszló, az angol királyné udvarában guitar-művész, a hangszeren és violoncellon két este játszott; és a közönség elismeréssel adózott guitaroni ritka ügyességének.

Megemlítjük még Ötvös Borcsa k. a. kísérletét Mikulás népszinműben. Zsuzsi szerepét adta. #

* * A drámára nézve új örvendetes időszak kezdődik. E héten három új eredeti színmű fogadtatott el egyhangulag a bíráló választmány által. Egyik Manlius Sinister, dráma Jókai Mórtól, öt felvonásban. Tárgya a keresztyén római korból van merítve, az egész mű jambusokban van kidolgozva, másik a Czigány, népszínmű Szigligeti től, mellynek mind azok, a kik olvasták, a Csikóshoz hasonló szerencsét mernek jósolni (Tehát nem a Csikóshoz hasonló tartalomról van szó, mint egy laptársunk félreértésből hirdeté) harmadik: „Még titok“ című vigjáték 3 felv. Kővér Lajostól, a miből annyi már nem titok, hogy egyike a legépebb vigjátékainknak, tele eredeti és mulattató helyzetekkel, elmés fordulatokkal s mind végig megtartja érdekét. Ujabbán ismét több ismert nevű íróink nyujták be színműveiket a választmány elé, miknek sorsa felől annak idejében sietni foguk prognostichonunkat közzétenni.

* * Nemzeti színházunk külső erkélye fölé felsőbb rendeletről fedett emelvény építették, a mi különösen azért vált szükségessé, mert különben a minden időjárási viszontagságnak kitett boltozat az átázásból következhető összeomlás veszélyének volt kitéve.

* * A nemzeti színház igazgatósága Yung úrnak, hangterjedelmének változott állapotja miatt, kénytetve érzé magát felmondani.

* * A nemzeti színház kiadásainak budgetje az 1851-ki állásra fog visszavitetni, a mi azonban nem gátolandja az igazgatóságot mindazon tagokat megtarthatni, a kiket a közönség kedvel.

* * Legközelebbi előkészületbe vannak téve: Vilette marquisnő, Dalma, Szép juhász, Manlius Sinister, Gyógyszertári vizsgálat, Czigány és Még titok.

* * Radimeczky Feodora, kinek Smike szerepébeni fölléptére ez előtt három évvel élénken emlékezünk, azóta szorgalmasan folytatott előkészületei után szép tehetségeit nem sokára egészen a színi pályára fogja fordítani, mellyhez előre is mind neki, mind a színháznak bátrak vagyunk szerencsét kívánni.

* * Helybeli lapjaink igen mulatságos tréfát csinálnak maguknak azon esetből, miszerint a nemzeti színház igazgatójának Camara Petra megnyerése a nemzeti színpad számára nem sikerült. Felhiva érezzük magunkat ezuttal a dolgok egyszerű tényállásának felfedezésével e mulatságot elrontani. A nemzeti színház igazgatója, miután Holding ur által, ki a bécsi cs. k. és a pesti nemzeti színházak ügyvivője, még szeptember 26-án Berlinben végzett Camara vendégszereplései iránt, azon napon, mellyen Camara társaságának Bécsbe kellett megérkeznie, szinte felsietett oda a szóbeli egyezést írásbeli szerződéssel beváltandó. Miután az említett társaság a rendelt fogadóba késő éjszakáig meg nem érkezett, ott levelet irt a társulat igazgatója, Olonne urhoz, mellyben tudtul adja, hogy a pesti nemzeti színház részéről vele szerződni kíván, s e végre másnap mielőbbi találkozást kér. Másnap korán reggel felkeresé a társulatot, melly éjszaka megváltoztatá a szállodáját s a társaság titkárától azon választ nyéré, hogy Olonne ur kapta a levelet és délutáni 2 óraker kíván találkozni. A nemzeti színház igazgatója félórával a határidő előtt ott volt, s Olonne ur által látható zavarral fogadtatott: s midőn elmondá előtte, hogy a Holding ur által tett egyezést kívánja beváltani, Olonne ur bántva felelé, hogy sajnálja, miszerint szavának nem állhat, mert más valakinek adta ígérését. A nemzeti színház igazgatója ezzel a felelettel nem akarván megelégedni, utoljára kimondá Olonne ur, hogy korán reggel volt nála valaki, a ki ágyából felköltve, erővel aláíratta vele a pesti német színházzali szerző

dést, mely úgy hangzik, hogy annál fogva azon szinpadoni vendégszereplései a végtelenig terjedhetnek, s ennél fogva azt sem ígérheti, hogy későbbi vendégszerepekre szerződjenek a nemzeti színházzal. Ki lehetett az a félelmes valaki, a ki oly érdekévé tette a nemzeti színház kirekesztéséről gondoskodni? Senki egyéb, mint Saphir M. G. ur, a Humorist szerkesztője (magyar születés), ki a fentebbi szerződés aláírására e szavakkal kényszeríté Olonne urat: „ha alá nem írja ön ezt rögtön, mielőtt bárkivel szólana, semmivé teszem önt (so vernichte ich Sie), hogy Europa minden városában vége minden jövő keresetének.“ Ebből láthatják tisztelt collégáink, hogy ez ügyben sem Holding, sem Olonne, sem az igazgatóság nem vádolható mulasztással. Witte ur elég szerencsés egy buzgó és félelmes pártfogót birhatni Saphir urban, mint a nemzeti sz. igazgatójának Bécsből visszatértekor monda: „Ó — (Saphir) kést tartott a torkára (hat ihm das Messer an die Kehle gesetzt) és azt mondta, én semmivé teszem önt.“ Ebből áll az egész mulatságos eset, melyet nincs szándokunk semmifele expectoratiokkal kísélni. — Egyébiránt gondoskodott az igazgatóság, hogy e nagy csapásért színházunk kárpótolva legyen, mellyről annak idejében értesíteni fogja a tisztelt közönséget.

BUDAPESTI HIREK.

> Mult szerdán halottak napja volt. Ezer és ezer mécs égett a temetőben a halottak sirjain. Mi is kimentünk, hogy megnézzük jövőd hazánkat, hová egykor benünk is, — „mint fészketől elszakadt virágcsát“ a hogy egy duskeblü költőnk mondaná — a halál számkivetni fog, és nem találtuk azt oly borzasztónak, mint képzelénk. Sokkal kényelmesebb idekint, mint a városban, nem üldöztetünk többé itt senkitől, nem csalattatunk és nem vagyunk kénytelenek viszont másokat megesalni; ellakik itt az ember végtelen időig, a nélkül hogy a házur csak egyszer is steigerozna; nem találkozik itt többé senki hitelezőjével. Láttuk, hogy sokan, kik mig éltek alig férve meg a világban vágyaikkal folytonosan csak szük világot láttak: itt egy keskeny kis gödörrel örökre kivannak elégitve; láttuk továbbá, hogy sokkal többen laknak kint a temetőben, mint bent a városban és hogy az ember mindenek felett halandó, azért, kissé magunkba szálva, nem is fogunk róla eztán oly fenhéjazva szólni, és közlünk azon tudós könyvéből mutatványt, ki az embert szinte csak állatnak tartva, annak nemét következőn osztályozza: a szelidekhez a férjek, a vadakhoz az ifjak, a ragadozókhöz a nőtlének és agglegények, a halakhoz a bölcsék és a tollasokhoz az írók tartoznak, — mely utóbbiaknál legfőbb szerepet a lud játszik, kinek is tollától az egész osztály nevét kölcsönzé. Külön renhez tartozik a criticus, a vadász:.. czéloz, czéloz és puskája csütörtököt mond, vagy ha elsül is, ritkán talál, azért mai időkben a tollasok nem sokat hajtanak reá. Ennyit röviden a férfiakról. Most a nők osztályozására kellene átmennünk, de rólok ez alkalommal nem szólhatunk, mert a nők, a mint ezt több kül- és belföldi költők már rég megmutatták, — a nők mind angyalok.

> Irodalmiak. Jókai Mór Erdély aranykora regénye angolra leend fordítva. Vahot és Kubinyi urak „M. or. képekben“ irodalmi vállalatu-

kat havi folyóíratra szándokoznak változtatni. Beóthi László egy három felvonasos vigjátékot irt; ugyan ő tőle „Carneval naptár“ e napokban jelenend meg. Szinte jelen novemberi vásárra kikerülnek sajtó alól Arany Toldiján kívül „Eszther“ szerzőjétől a Gordusi esomó regény és Szelestei László Falu pacsirtája versfüzér. Losonczy László újra egy kötet verset fog e tél folytán kiadni. Török János, Igazmondó kis naptára már a második kiadás alá készítettik.

> Külön tétel alatt említjük meg korán elhunyt költőnőnk Iduna 12 darab jeles verseit, mellyek disz kiadásban e napokban jelentek meg — — valamint reméljük a szinte fájdalmasan nélkülözött Ferenczi Teréz költeményeiről is nem sokára ezt mondhatni, miután Bulcsu Károly nagy szorgalommal fáradozik azok összegyűjtésében.

> A termény kiállításon két óriás nagyságu ugorka vonja magára mindenki figyelmét, mellyek mindegyike külön 15 fontot nyom és Oswald úr budai kertéből Daser kertésztől küldettek be.

> Ugyan a termény kiállítás bíráló választmánya már megkezdé működését és ez időig az almák és borokon bevégzé vizsgálatait.

> A beállt téli esték megrövidítésére tett készülétek közül két rendbelit említünk meg előlegesen, az egyik a nőegylet által a Loyd termében tartatni szándokolt 3 hangverseny, mellyekben több delnök is fognak közre működni a felsőbb körből; a második Singer Ödön még e hó folytán tartandó 4 hangversenye, mellyekben több jeles művészeink közt Székely is részt veend.

> Szinte a nőegylet egy a szegények számára, úgy nevezett, leveles intézetet szándékozik állítani.

> Hallomás szerint több magyar nagy-birtokos a tavaszkor házat fog építtetni fővárosunkban, a teleket eztán itt töltendők.

> A tudós világ denique csak mindennek kitalálja okát fokát. Egy prágai ujság feltalálta, hogy Pepita az El Ole táncban azért számlálja és forgatja szoknyája rétegeit, mert keresi azon olaj foltot, mit spanyol szokás szerint az ifju kiválasztottjának ruhájába esteni igyekszik, mi ha sikerült neki, úgy joga van avval egész éjen át táncolni, ha nem sikerül a leány megvetéssel utasíthatja vissza. Ha ezt a világ előbb tudja, Pepita nem idéz elő akkora meghasonlást a férfi keblek világában.

> Külföld előtt ismeretlen hazánk ez évben két oldalról lesz ismertebb, egyike boraink, a másik jeles nadályaink. Borra és nadályokra nagy megrendelések tettek külföldről, úgy hogy egy m. honi nadálykereskedő több mesterséges tavakat fog ásatni ez utóbbi állatok tenyésztésére.

> Deésen, Erdélyben hivatalnokok és idegenek olly számmal tanulják a magyar nyelvet, hogy az ottani nyelvmesterek nem birnak megfelelni a kívánatoknak.

> Thuri János táncmester a nemzeti szinpadon már kétizben tetszéssel adott Thuri csárdás tánczát először Aradon aztán Debreczenben fogja betanítani.

> A festész akademia díjosztása october 30-án ment végbe, 14 növendékka-pott dicsérő okiratot.

> Pepita Brünnbe érkezett. Előre mondják, hogy ott nem fog tetszeni, mert a brünniek különös egy önfejű nép. Hogyis ne! kinek a bécsiek, pestiek, prágaiak sat. meghódoltak a brünniek fognának ellenállhatni?! biz ők is csak úgy elpepitásodnak, mint mi.

BÉCSI SÉTÁK.

V.

November 2.

... De ha senora Petra Camara még százszor jobban tánczolna is, mégsem látom be, hogy miért sajnálják oly nagyon a mi lapjaink, hogy gróf Festetics Leo, mint a nemzeti színház intendansa, Bécsbe jövetelével elkésett, *) nem látok ebben oly szörnyű csapást, sőt sokkal inkább sajnálom azt, hogy a t. gróf szükségese nek látá e drága művésznőt színházunkhoz szerződtetni kívánni. Ezzel mindig csak követelőbbé teszszük közönségünket, s egyszersmind hozzá szoktatjuk idegen elemekben találni a legnagyobb gyönyört. Én hiszem ugyan, hogy bármily drágán fizetné is Camarát a pénztár, mégis nyerne, de hiszen célunk nem az: hogy pénzt gyűjt-sünk, hanem az: hogy a honi művészetet emeljük. Vegyünk példát az itteni vár-színházról, melly szinte képviseli a nemzetit, — itt volt Aldridge, ott föl nem léptették, itt volt König, ott fel nem léptették, itt volt tavaly Rachel, ott föl nem léptették, s így jöhetnek ide a világ legnagyobb színészei, ott a rendes tagokon kívül senki [sem lép föl, de azért mégis mindig zsufolásig teli, ez aztán a nemzeti szin-ház! **) Minél inkább szoritkozunk saját tehetségeinkre, annál jobban felelünk meg a célnak, emeljük a hazai művészetet, a drámát s ezáltal az egész irodalmat, tápláljuk a nemzeti szellemet s végre gyökereiben erősbitjük az intézetet.

Bocsánat édes szerkesztő úr, e tárgy ugyan nem tartozik a bécsi sétákba; de ha itt sétálok is, azért mégis csak haza gondolok.

Az idevaló színházi ügyekről mint legfontosabbat, azt közölhetem, hogy a köz-kedveltségű Davison megválni készül tőlünk, mit minden színház-kedvelő a leg-őszintebben sajnál. Hogy is ne! Davisont egyhamar nem pótolja senki.

Gabillon, az ujonnan szerződött tag, tegnap, f. hó 31-én lépett föl leg-először „Don Carlosban“. Ha igaz mit a lapok mondanak, hogy ez legremekebb sze-repe, ugy nem jósolhatunk neki igen fényes jövőt.

A karantjai színházban egy „Thea, vagy ifjodott virágok“ című ballet adatik nagy tetszéssel. Lagrua k. a. jövő pénteken lép föl először.

A külvárosi színházakban a régi darabokat szedik elő, megtalálják, megfejlík ha kell, folsarkantyuzzák, jól kisubikszolják és mint ujonszülötteket adják. De jól te-szik ezek is csak megtöltik a házat, s ez a cél!

Egyébiránt a szerkesztők és színház-igazgatók közt nagy surlódások vannak, * * a Józsefvárosi színház igazgatója megtagadta a „Thalia“ szerkesztőjétől, azaz, szinbirálójától a szabad beiepti jegyet, erre a szerkesztő ma dühös nyilatkoza-tot ad, mellyben elmondja: hogy ő megvesztegethetlen, és ha nem kap is jegyet azért mégis fogja a józsefvárosi színházat, ép ugy mint előbb — lehordani. A „Frem-denblatt“ folyvást dühösködik a Carl színház ellen, a mi ott merül föl, lapjában már azonnal megbukott, s a mi másutt merül föl az már azért is jó, mivel hogy a Carl

*) Nem is úgy áll a dolog

**) És ez aztán a közönség.

Szerk.

Szerk.

színházban nem adatott, ez okból ócsárolta mindig Pepitát, s magasztalja most egekig Camarát.

Fő városokban a „nagy“ férfiak rendesen azt a szerepet viszik, mit kisvárosokban a vén asszonyok — pletykáznak.

Jövő héten Bauer nfeldnek egy új dramája kerül színre ezen czim alatt „Die Löwen“, nem tudom még, hogy mikép kell azt magyarra fordítani, arszláne vagy orosz lányok? Meglehet hogy oroszánok fognak föllépni, mert épen itt van jelenleg egy ember kinek egy madár s állatiskolája van, s vannak közte egyes tanítványai, kik tudományban némely tudóst fölulmulnak, hát meglehet hogy színészethez is értenek.

Mielőtt sétámat befejezném, engedje meg szerkesztő úr, hogy önhöz egy szerény kérdést intézzek, de mellynek megoldásán már hetek óta töröm az eszemet.

Az ön becses lapja azt a mellékczimet hordja homlokán, hogy „nemzeti színház-lap“ sőt borítékára föl is van pingálva a nemzeti színház, s mégis mindenről szól inkább, mint színi ügyeinkről, — *lucusa non lucendo!* Miért ne legyen szentelve egy külön rovat a színháznak, mellyben minden előadásról részletes, kimerítő bírálat legyen, hogy mind a közönség, mind a színész rajta okuljon?*) Miért ne legyen benne rendes repertoire? Sőt miért ne legyen benne némelykor még egy jeles dráma is? Ennek igen jó haszna lenne, a közönség elolvassná a drámát s általán kedvet nyerne azt színpadon is látni. Általában igen czélszerű lenne, ha szépirodalmi lapjaink nem mind egy kaptára lennének ütve, hanem lenne mindegyiknek saját jellege; az egyik képviselje a színi ügyeket, a dráma-irodalmat sat.; a második képviselje a történeti irodalmat, közölne leginkább történeti novellákat, balladákat, kisebb regényeket etc. a harmadik lenne képviselője a társadalmi irodalomnak, s így tovább. Ezzel azt érnék el, hogy tehetősb honfiaink 2—3 szépirodalmi lapot is járattának egyszerre**), s azonfölül a szerkesztők nem állnának vetélytársakként egymás ellen, hanem buzgó pályatársakként egymás mellett.

Át levén hatva az őszinte buzgalom érzetétől, remélem miszerint tisztelt szerkesztő úr ebbeli figyelmeztetésemet rossz néven nem veendi***). H.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

— Góthe óriás márványszobra melly Rómában készült, Hamburgon át Magdeburgba megérkezett, s innét Weimárba vitetik rendeltetése helyére. Valóban azok a külföldiek, kik annyi kegyelettel viseltetnek jeleseik emléke iránt hogy a legjelesebb szobrászok folytonosan el vannak halmozva munkával, megtehetnék már egy füst alatt, hogy a mi jeleseinknek emlékéiről is gondoskodnának, mert mi reá nem érünk.

— Verdi a híres zeneszerző Párisban foglalkozik „Lear király“ czimű legújabb operájának, mellyet Shakespeare drámájára irt, színre hozatalával. Mihelyt Párisban adatott, azonnal gondoskodik hogy a jelesebb olasz opera házaknál is bejöjjen a repertoireba. Ha a körülmények engedik, színpadunk se fogja e zeneművet

*) Volt — és lesz.

**) De mikor egyet sem járatnak.

***) Sőt köszönjük, minden tanácsot szívesen szoktunk meghallgatni.

Szerk.

Szerk.

Szerk,

nélkülözni. Ezt nem azért mondjuk mintha valakit visszaakarnánk tartani attól hogy előadását Párisban megnézzé.

— Petersburgban Rachel négy bérletet nyit egymásután, mindenike tizenkét előadással. Tizenkét előadásnál az első emeleti páholy bérletdíjja csak 500 pfrt. második emeletei 350.

— New-Yorkban, hova a leghiresebb europai énekesek és énekesnők aranyat szedni járnak, a művészetnek ezen californiájában közelebb gyermek hangversenyeket rendeznek s egy utóbbi ily hangversenyen 1380 érzékenyítő gyermekhang vett részt. Mondják a ki sok ananászt eszik, egyszer aztán a vaczkort és a savanyított ugorkát kívánja meg.

— Lacordaire atya a híres egyházi szonok bevégzi utazásait és Toulouscba a rend házába visszavonul.

— Potsdamban egy művész igen érdekes gondolattal menekült a bukás örvényéből. Ő tulajdonkép szemfényvesztő, s ezzel koránsem azt akarom mondani hogy minden művész szemfényvesztő, hanem hogy vannak szemfényvesztő művészek. Bilsur tchát látván hogy az emberek mindig kevesebb érdeklődéssel viseltetnek a legérdekesebb kártyakeverés, óra összetörés, s egyéb ilyeszerű döbleriák iránt, új modort vett fel. T. i. mielőtt valamely szemfényvesztő műtételéhez fogna előbb elmondja ennek titkát s egy cseppet sem féltékeny arra ha a közönség azt tudja, hanem aztán igyekszik hogy senki se vegye észre mutatás közben azt. Ez igazi becsületes szemfényvesztő, s elég volna ha az életben minden szemfényvesztő legalább ennyi őszinteséggel viseltetnék a közönség iránt. Szemfényvesztők! a becsület utja meg van törve, csak követni kell.

— Párisban az a legújabb ujság hogy a pék minden új vevőnek ha az újabbban kívánja tartozik újra megmérni új süteményet. És ezen új rendelet még csak újabb gorombaságokat sem idéz elő, mint másutt szokás.

— Gironde-departementben — írja egy francia lap — egy gazdag agglégény megházasodott, de a násznép egy falatot se kapott enni a menyekző napján. Ez bizonyosan a művelt világot nagyon érdekléi valamint az is hogy,

— Bordeauxban egy család felásatta egyik évek előtt elhunyt tagjának koporsóját hogy azt családi sirboltba tegye, s gondolja az olvasó mi történt? Egy lap egész bizonyossággal állítja hogy a koporsóban — csontváz volt. — Még egy igen fontos ujság:

— Brüsselben — mint egy német lép írja — bizonyos előkelő hölgy felnyitván toilette-szekrényét, a csipkék között elbámulva talált . . . mit? talán egy oda csusztatott szerelmes levelet? — nem! hanem egy öreg egeret öt fiacskájával. — Szabad e még egy igen fontos hirt közleni külföldi lapok után?

FELELŐS SZERKESZTŐ

TOLNAI GRÓF FESTETITS LEO.

PEST, 1853.

EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA.